

МАКЕДОНСКИ ГЛАС

GODINA IV. 1996.
SIJEČANJ — SRPANJ
ЈАНУАРИ — ЈУЛИ
ЦЕНА 5 КН.

11/12
БРОЈ

Константин Миладинов

135 г. од

ЗБОРНИКОТ

НА БРАКАТА

МИЛАДИНОВЦИ

ЧЕСТИТ
ИЛИНДЕН

Димитар Миладинов

ПРОДОЛЖУВАЊЕ НА ПРИЈАТЕЛСКИТЕ ОДНОСИ

– Хрватско-македонските врски и односи добиваат со оваа средба нови импулси и смисол

– Г. Киро Глигоров, на македонски јазик им се обрати на членовите на Хрватскиот Сабор истакнувајќи ги меѓу другото взаемните културни и други врски кои имаат долги и длабоки корени

– Г. Фрањо Туѓман ја истакна взаемната блискост во гледиштата по многу битни и суштински прашања од интерес за двете земји, двата народа во заедничките политички и други врски и односи

Срдечни поздрави и желби за добре дојде помеѓу двата претседатели др. Туѓман и Глигоров на Пантовчак

Во Амбасадата на Република Македонија г. Глигоров со сопругата и соработниците прими делегација на Заедницата на Македонците во Република Хрватска

Др Фрањо Туѓман на свечениот ручек со мошне бирани и уважувачки зборови му се обрати на г. К. Глигоров, нагласувајќи го хрватско-македонското традиционално пријателство

На покана на г. др. Фрањо Туѓман, претседател на Република Хрватска, во еднодневна пријателска и службена посета за прв пат по осамостојувањето на двете држави, во Загреб престојуваше г. Киро Глигоров, Претседател на Република Македонија со своите соработници.

Во текот на оваа еднодневна посета двајцата претседатели имаа взаемни мошне корисни разговори, размена на мислења и гледишта, при што беа потпишани и повеќе договори за меѓудржавна соработка. Г. Фрањо Туѓман во чест на својот гостин од Македонија приреди ручек на кој беа разменети пријателски здравици, додека пак г. Киро Глигоров во рамките на својата посета им се обрати на македонски јазик на членовите на Хрватскиот Сабор, бурно поздравен во срдечна и пријателска атмосфера и примен со длабоки симпатии и чест.

Пред заминувањето г. Киро Глигоров во отворената Амбасада на Република Македонија (Петрињска улица 29) заедно со сопругата и соработниците: г. др. Томислав Чокревски, министер за внатрешни работи и г. В. Габер помошник министер за надворешни работи, г. Сервет Авзиу кандидат за Амбасадор на Република Македонија во Република Хрватска прими делегација на Заедницата на Македонците во Република Хрватска и делегација на Хрватско-македонското друштво.

Во делегацијата на Заедницата на Македонците беа нејзиниот претседател г. мр. Горан Стојковски, со претседателите на друштвата МКД «Браќа Миладиновци» во Осиек г. Благоја Јовановски МКД «Илинден» во Ријека г. др. Стилијан Георгиев, МКД «Кочо Рацин» во Пула г-жа Славица Сагадин, Друштвото на Македонците и пријателите на Македонија во Сплит, г. Владо Апостоловски. Тие го запозна Претседателот Глигоров со своите активности и дејности како и планови за идната работа.

Делегацијата на Хрватско-македонското друштво на пријателство ја предводеше г. др. Борислав Павловски заедно со академикот др. Далибор Брозовиќ, кои исто така го информираа г. Глигоров за своите дејности и активности, како и планови во научно-истраживачките проекти кои настојуваат да ги реализираат.

Zagreb, 18. lipnja (HINA) – predsjednik republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman primio je u utorak u predsjedničkim dvorima u Zagrebu vjerodajnice prvog makedonskog veleposlanika u Hrvatskoj Serveta Avziua.

Veleposlanik Avziu prenio je pozdrave makedonskog predsjednika Kire Gligorova hrvatskom predsjedniku Tuđmanu i hrvatskom narodu te naglasio kako je nastup prvog makedonskog veleposlanika u Hrvatskoj novi korak u promicanju prijateljskih odnosa Makedonije i Hrvatske.

»Zauzimanje naših država za mir i stabilnost na ovom području kao i njihova težnja k integraciji u europske i euroatlanske političke, ekonomske i sigurnosne strukture predstavljaju čvrstu osnovu za proširenje i produbljenje suradnje između naših zemalja na političkom, ekonomsko-trgovinskom i kulturno-znanstvenom planu«, rekao je makedonski veleposlanik.

»Ovo je i povijesni čin jer je to uspješan kraj one suradnje koja je od prošlog stoljeća postojala između hrvatskog i makedonskog naroda u njihovoj borbi da izvojuju samostalnost«, rekao je hrvatski predsjednik Tuđman odgovarajući na riječi makedonskog veleposlanika.

»Ta dosadašnja suradnja pruža dobre i stabilne osnove za razvitak svestranih političkih gospodarskih, kulturnih i drugih odnosa u današnje vrijeme kada su i hrvatski i makedonski narod ostvarili i punu suverenost i kada teže da svojom suradnjom kao i suradnjom s drugim državama nastalim na prostoru bivše Jugoslavije doprinesu stvaranju čvrstih pretpostavki za novi međunarodni poredak«, rekao je predsjednik Tuđman.

»Malo je takvih naroda koji su po općim težnjama tako bliski kao hrvatski i makedonski«, naglasio je predsjednik Tuđman dodajući da je tradicionalno dobra suradnja dvaju naroda dobra osnova za daljnji razvitak suradnje i prijateljskih odnosa između dviju država i dvaju naroda.

»Iako hrvatski narod ne pripada balkanskoj regiji nego sredozemnoj i srednjoeuropskoj on je u političkom smislu kao i zbog slavenstva i drugih razloga bio povezan s tom regijom i nastojat će da ne samo normalizacijom odnosa nego i razvitkom svestranih odnosa osobito s Makedonijom doprinese učvršćenju mira na tom području«, naglasio je hrvatski predsjednik.

Predsjednik Tuđman na kraju je makedonskom predsjedniku Gligorovu uputio pozdrave uz želje za dobrim zdravljem.

Nakon predaje vjerodajnica makedonski veleposlanik u Hrvatskoj Servet Avziu položio je vijenac na oltar Hrvatske domovine na Medvedgradu.

На примеот што го приреди г. Туѓман, г. Глигоров меѓу другото му го представи и новиот амбасадор на Република Македонија во Република Хрватска г. Сервет Авзиу (лево од г. Глигоров)

На г. Глигоров, претседателот на Заедницата на Македонците г. Горан Стојковски му врачува скромни подароци во знак на секавање на оваа средба

Г. Глигоров прими и делегација на Хрватско-македонското друштво во чие име претседателот др Борислав Павловски, придружен со академикот др Далибор Брозовиќ му врачуја скромни подароци

V. Годишно Собрание на Заедницата:

ОСТВАРЕН КВАЛИТЕТ, КАКО ПОНАТАМУ?!

– **Мр Горан Стојковски** новоизабран Претседател на Заедницата

– Покрај доградување на Статутот, избран готово нов Главен одбор

Во големата сала на Бродарскиот Институт во Загреб на 9. 3. о. г. се одржа пето по ред Годишно Собрание на Заедницата и второ Изборно.

Меѓу делегатите од другите МКД и бројните гости, на Собранието присуствуваа **г-жа Озана Рамљак** во името на Уредот за меѓунационални односи при Владата на Република Хрватска, **г-жа Лиљана Наумова-Марчетиќ**, отпражник на работите при Амбасадата на Република Македонија во Хрватска, **Мр Трајко Андонов** представник на Сојузит на Македонските друштва во Република Словенија, **др. Проф. Драги Стефанија**, претседател на МПЦО Св. Климент Охридски – Крањ, **др. проф. Тома Прошев**, претседател на МПЦО Св. Злата Мегленска од Загреб, како и претседателите на МКД во Ријека, Сплит, Пула, Осиек **др. Стилијан Георгиев**, **инг. Владо Апостоловски**, **Ненад Стојковски** (потпретседател) и **проф. Благоја Јовановски**.

Гостите и делегатите, ги поздравиле по интонирањето на државните химни на Република Хрватска и Република Македонија, **др Никола Гроздановски**, претседател на Заедницата во два мандата. По изборот на работното претседателство: Никола Гроздановски, Марко Паризовски, Велика Аргај и Владимир Апостоловски, како и работните тела на Собранието усвоен е двениот ред: Извештај за едногодишната работа, фина наиска извештај, дискусија, избор на претседател на заедницата и нови членови на Главниот одбор.

Извештај за работата поднесе претседателот **др Никола Гроздановски**, истакнувајќи го придонесот на секој поединец во реализација на зацртаниот план и програма, при што посебно им се заблагодари на неколку фирми и поединци (имињата ги донесуваме во целост, подолу) кои со морална и материјална поддршка овозможија квалитетна реализација на активностите и со тоа подобра афирмација и презентација на Заедницата не само во рамките на Република Хрватска туку и во Република Македонија.

Секретарот на Заедницата **г. Ангел Упевче** го прочита и даде образложение на Извештајот за финансиското работење на Заедницата во едногодишниот изминат период.

Во дискусијата по двата документа, што беше мошне жива и динамична учествуваа **др С. Георгиев** (кој ја нагласи активноста на своето друштво «Илинден» во минатот период), **г. Томислав Зојчески** (кој се заложил за измени и дополнувања на Статутот во врска со изборот и активностите на Главниот одбор), **г-жа Лена Гапиќ**, секретар на Хрватско-македонското друштво (остро и критички зборуваше за извесни аномалии во Заедницата, дали има редовно вработени лица, зошто нема конкурс за средствата на Заедницата, дека е мала помошта што Заедницата ја дава на Хрватско-македонското друштво, поставувајќи прашање дали ова Собрание има навистина кворум?) **г-дин Томислав Димитров** (остро и критички зборуваше за работата на редакцијата и гласилото «Македонски глас» прозивајќи го и гл. уредник, за трошењето на средствата и кој ја укинал рубриката «Истакнати сонародници во дијаспората», барајќи таа пак да се воведат), **г-дин Вукаш Јовески** (кој му реплицираше на г. Зојчески во врска со здавањето Комисија за измени и дополнувања на Статутот).

Откако се избра кандидациона Комисија: Драшко Серафимов и др Јулијана Коениг, се пристапиле кон кандидирање и избор за претседател на Заедницата и два потпретседатели. **Мр. Горан Стојковски** е предложен и едногласно избран за Претседател, а **др Никола Гроздановски** и **проф. Благоја Јовановски** за потпретседатели на Заедницата.

Врз основа на дискусијата и предлогот на Кандидационата Комисија, за членови на Главниот одбор избрани се: **Мр. Горан Стојковски**, **др. Никола Гроздановски**, **проф. Благоја Јовановски**, **инг. Владо Апостоловски**, **др. Стилијан Георгиев**, **г-жа Славица Сагадин**, **др. Марко Паризовски**, **инг. Вукашин Јовески**, **инг. Науме Јовановски**, **дипл. јур. Јулијана Коениг**, **г. Драшко Серафимов**, **г. Ненад Стојковски**, **проф. Левко Цветковски**, **г-жа Јагода Јањиќ**, **г. Милан Манџуковски**, **дипл. оец. Драган Даниловски**, **г-жа Стојанка Тежак**, **г. Маријан Гигоски** и **г. Илија Стојковски**.

За членови на Надзорната Комисија избрани се **г. Миле Стојановски**, **инг. Климе Чудоски** и **г. Никола Апостолов**.

Судот на честа го чинат **г. Андонов Иван-Вамчо**, **проф. др. Магдалена Маршавелски**, **др. Кирил Јовев**, **г. Киро Маркоски** и **г. Тодор Брдарски**. На првата конститутивна седница Главниот одбор за секретар го избра **г. инг. Вукашин Јовески**.

Собранието покажа дека Заедницата се повеќе со својата работа и дејност са афирмира и меѓу Македонците и воопшто во Република Хрватска, дека се наоѓа пред нови предизвици што ги носат објективните услови и настани, и дека ќе треба умешност и знаење постигнатото во изминатите пет години не само да се задржи туку и надмине.

Мр. Горан Стојковски
Претседател на Заедницата на
Македонците во РХ

КОНТИНУИТЕТ И НАПРЕДОК

Би сакал пред се оваа воведна беседа да биде оглед како ја замислувам дејноста на Заедницата на Македонците за време на мандатот што ни е поверен од Вас – се разбира втемелена врз досега стореното и организирана со поголема ефикасност. Како и во се друго во животот, она што сака да се стори може многу полесно да биде остварено ако е поставено и стои врз цврсти темели. Заради тоа сите оние кои што се помалку или повеќе запознаети со минатото и сегашноста во Заедницата, еден мал вовед.

Времето врви, доаѓаат нови настани и мошне лесно се она што е сторено се заборава или се смета како нешто сосема нормално. Но сигурно е дека, ако ништа друго, не би требало сосема да се заборава, како, пред се во какви услови се направило сето ова што сега го имаме. Заедницата е создадена пред скоро пет години, што ни дава доволни време да согледаме како се менувала, како се менува и што сакаме да сториме во најблиска иднина. Создадена од група ентузијаста таа мина низ многу објективни и субјективни тешкотии за да стане по зборовите на други фактори, една од најактивните Заедници во Република Хрватска. На сегашното раководство му е оставено во аманет името и угледот на Заедницата, барем да го одржи на постигнатото рамниште. Согледано со објективни очи, ова раководство е во голема предност затоа што може да се состанува и работи, благодарейќи на помошта на Амбасадата на Република Македонија во Хрватска и фирмата »Порцелан-промет« од Т. Велес, во убавите простории во Масариќова 16. Од таа страна слободно може да се каже, имаме повеќе од минимални услови за работа, така да можеме да се концентрираме на она што е важно – организацијата на работата на сите оние активности за што е Заедницата и создадена.

Состојбата е многу подруга од друга страна, од друг поважен аспект. Кога Заедницата беше создадена постоеше само една македонско културно друштво. Денес можеме да се гордееме со веќе пет оформени друштва во Ријека, Сплит, Осиеќ, Пула и Загреб, и неколку групи активни ентузијаста во други градови каде што такви друштва сеуште не се создадени. И токму тој чинител, пред нас станува најголем предизвик – Како Заедницата да се реорганизира, воопшто не е во прашање. Темелно прашање е како таа задача да се оствари со што поголем успех.

Заедницата сега работи по Статутот кој е важечки и кој ја дефинира како заедница на граѓански лица, граѓани на Република Хрватска. Со желба да ги опфатиме сите Македонци во Република Хрватска ние и се обидуваме да работиме како Заедницата да е заедница на македонските културни друштва, така

што во управните тела на Заедницата да имаме представници на сите до сега создадени друштва, дури и во Управниот одбор кој што се состанува мошне често и членовите надвор од Загреб за секое доаѓање представува организационен и финансиски проблем. Секое друштво во најголемото управно тело – Главниот одбор – има најмалку два представника, тако што секое друштво има можност непосредно да влијае врз целосната организација на Заедницата. Бидејќи сегашниот Статут поставува доста лимити за ваква организација, оформена е работна група за преработка на Статутот со задача да ги собере сите забелешки и предлози, да ги доработи и ги изнесе како предлог на идното Собрание за разгледување и усвојување. Темелна идеја е Заедницата да се трансформира како Заедница на друштва за да биде исполнета желбата на сите нас таа да биде не само формално туку и стварно Заедница на сите Македонци во Република Хрватска.

Темелна задача на заедницата, како ја толува Уредот за етнички прашања и национални малцинства при Владата на Република Хрватска е развивање и унапредување на аматерската културна дејност и печатењето на гласилото на Заедницата »Македонски глас«, токму ова што го читате. Се разбира дека и на сите нас тоа треба да ни биде темелна задача и сметам дека не би требало посебно да се нагласува на било кое раководство во друштвата, дека најголемите сили треба да ги впрегне во таа насока. Се разбира и во соработке со сите други организации кои што опфаќаат Македонци (Хрватско-македонското друштво, Македонските православни црковни општини . . .) што останува и понатаму како една од најважните задачи на Заедницата.

Сосем е јасно дека сето ова што е кажано, може да се стори добро само ако сите ние заедно се впрегнеме и заедно работиме. Се разбира дека љугето што ги превзеле обврските и на кои што Вие, драги сонародници, им ја дадовте довербата треба уште повеќе да дадат од другите, кога веќе ја презеле таа обврска. Сите ние заедно сосема сигурно, можемо да сториме многу повеќе. Ги очекуваме Вашите предлози и критики а за фалење ќе се погрижиме и самите.

Бидете ми здрави и живи,
Ваш Горан Стојковски

КОН НОВИ ПРЕДИЗВИЦИ

– Првите чекори во духовната обнова втемелени
– истакна др Тома Прошев

– Им должиме благодарност на првата управа и г. Прошев за иницијативата и втемелувањето на нашиот духовен живот, но не чекаат нови предизвици
– истакна г. инг. Томислав Зојчески, новиот претседател на црковната општина

Од првата литургија на мајчин, македонски јазик за Денот на Светите Браќа Кирил и Методиј, во црквата што го носи нивното име на Горњи град (24. 5. 1993.), кога чинодејствуваше отец проф. др Александар Мустеников, до Оснивачкото Собрание на МПЦО Св. Злата Мегленска, не мина ни една година (11. 12. 1994. г.) а ете денес Македонската црковна општина во Загреб е не само реалност туку и секојдневен духовен и црковен живот и траење. Одржани се над десетина богослужби, две свадби, неколку крштемки, опела и со еден збор започна да се живее духовен живот како што им прилега на сите христијани. Меѓутоа свештеник наш сеуште немаме, истакна во својата уводна беседа на Годишното Собрание на 6. мај, о. г. одржано во црквата Св. Рок г. др Тома Прошев, прв претседател на оваа наша општина.

Од почетокот се надевавме и сеуште веруваме дека ова прашање можеме само заеднички и со помош на Светиот Синод на МПЦ да го решиме, но ни треба слога и сериозна материјална и финансиска потпора, заклучи тој.

Соборјаните откако го разгледаа поднесениот Извештај за работата, потоа за материјално-финансиското работење што го поднесе секретарот Огнен Бојаџиски, ги прифати овие документи, пристапувајќи кон обнова на Управниот одбор.

За нови членови на Управниот одбор избрани се: Андонов Иван-Ванчо, Апостолов Никола, Гроздановски Никола, Герас Јани, Груевски Томислав, Тајана Краљ, Тома Прошев, Стојанка Тежак, Владо Шулевски, Огнен Бојаџиски и Томислав Зојчески. За нов претседател на Црковната општина г. Прошев го предложи, што е и прифатено, г. инг. Томислав Зојчески, угледен нашинец кој долги години живее и работи во Загреб, во »Сименс – Кончар«. За секретар повторно е избран г. Огнен Бојаџиски, а за претседател на Контролниот одбор г. Драган Китановски.

Во името на управниот одбор, секретарот Огнен Бојаџиски го прочита Писмото до Светиот Синод и Н. Б. г. г. Михаил за разгледавање на можноста МПЦ да го прифати Грегоријанскиот календар, што е едногласно прифатено.

Заблагодарувајќи се на изборот г. Томислав Зојчески, посебно ја нагласи пожртвуваната работа и залагање на досегашниот Управен Одбор и лично на г. Прошев при што напомена дека ни понатаму нема да е лесно, но првите чекори се тука. Нас не чекаат нови предизвици, истакна тој, нагласувајќи дека ќе треба похристијански да се однесуваме кон сопствениот духовен живот, кон она што од нас го бара црковната општина и нејзиниот опстанок и живеење и дека најважно е да ги зајакнеме сопствените темели и со сопствени сили да преземаме нужни акции за оживување на нашиот храм и создавање трајни материјални услови за работа и живот во Загреб и Република Хрватска.

б. о.

»КРСТЕ МИСИРКОВ

– ИМЕ ШТО ОБРЗУВА«

– Во Словенски дом, на 5. 6. 1996. г. одржано оснивачко собрание на Македонското културно друштво во Загреб

– За претседател избрана г-жа Рахилка Бурзевска истакнат педагог и мецо-сопранистка

Долгогодишните согледувања неминовно укажуваа и покажуваа дека и покрај создавањето на Заедницата на Македонците кон крајот на 1991 г. се чувствува недостаток од самостојно македонско друштво во Загреб. Ова особено бидејќи слични самостојни друштва се создадоа и делуваат во Риека, Сплит, Осиек и Пула.

Така група наши сонародници во почетокот на годинава (1996) создадоа Иницијативен одбор кој по опстојни разгледувања и подготовки свика Оснивачко Собрание на 5. 6. 1996 г. во просториите на Словенски дом во Загреб.

Оснивачкото собрание на почетокот го отвори, поздравувајќи ги бројните присутни наши сонародници, г. Илија Стојковски, при што беа конституирани работните тела на Собранието. Работното претседателство во состав др Никола Гроздановски, Илија Стојковски и Вукашин Јовески откако го предложи дневниот ред, кој беше едногласно прифатен, мина кон разгледување на предлог Статутот и донесување на името на друштвото.

Во името на Иницијативниот одбор името на Друштвото го предложи Огнен Бојаџиски со образложение дека *Крсте Мисирков* во општата и посебно културната историја на македонскиот народ и Македонија представува темелник и меѓник чие што дело и ум осветлуваше генерации. Денес тоа дело и ум се живот и духовна храна и светилник што ги означува координатите по кој се движи македонскиот човек, не само во сопствената географија, туку и историја, во времето и просторот на своето траење и паметење.

Од друга страна Крсте Мисирков е првиот преведувач на една песна од хрватскиот препородител Петар Прерадовиќ, па и на тој начин не поврзува

како мост и ни укажува дека културата и литературата колку и да се национални тие се општочовечко добро и цивилизацијско богатство што може само да облагородува. При тоа тој рече дека треба да се следи Мисиковата мисла, дека кај јужните словени без разлика на границите и државите мора да се негира културниот допир, заедништвото и се она што историјата ни го оставила како наследство во добар смисол.

Членовите на Собранието со аплауз го прифатија овој предлог.

За членови на првиот Управен одбор на Македонското културно друштво «Крсте Мисирков» избрание се: Рахилка Бурзевска, Никола Гроздановски, Илија Стојковски, Кирил Стојковски, Неџат Хусеин, Лиљана Димова, Јован Најденовски, Глигорие Саздовски, Иван Андонов-Ванчо, а за преседател еднострано е избрана г-жа Рахилка Бурзевска, професор по музика, истакната мецо-сопранистка и познат музички педагог во Загреб.

Заблагодарувајќи се на изборот г-жа Бурзевска меѓу другото ја нагласи потребата од поинтензивен културен живот и културни врски со матицата – Македонија, како и негување на сопствениот идентитет, национален и културен.

б. о.

RAHILKA BURZEVSKA, profesor

Već godinama Rahilka Burzevska kao mezzosopran razvija silno bogatu djelatnost koncertne solistice, pedagoga i organizatora glazbenoga života. Odlično školovana, diplomirala je na Zagrebačkoj glazbenoj Akademiji u klasi prof. M. Borčića, nakon čega se dvije godine usavršavala na bukreštanskom Konzervatoriju u klasi proslavljene umjetnice A. Florescu, te četverogodišnji poslijediplomski studij u Grazu, sa usmjerenjem koncertnoga pjevanja kod bečke profesorice i umjetnice svjetskoga glasa Ire Malaniuk. Pjevala je na gotovo svim velikim pozornicama Europe, u Africi i Kini gdje je godinu dana djelovala kao sveučilišni profesor. Bila je profesor na srednjoj glazbenoj školi u Zagrebu «Vatroslav Lisinski», te na glazbenoj Akademiji u Zagrebu.

Idejni je začetnik i bila je umjetnički direktor Rabskih glazbenih večeri – glazbenog festivala međunarodne reputacije.

Snimila je na poziv brojnih radio i TV postaja u Europi i Kini širi repertoar solističkih interpretacija klasičnih majstora.

НЕНАМЕРНА ГРЕШКА, ИЛИ ... ?

Веста дека во Република Хрватска и Загреб доаѓа г. Киро Глигоров, како прв претседател на суверена и самостојна Република Македонија кај многу наши сонародници предизвика интерес и возбуда. Дури беше искажан и значителен интерес за поширока средба со г. Глигоров како што инаку е вообичаено кога шефовите на државите се сретнуваат со својата дијаспора по светот.

За жал, од за нас непознати причини, до реализација на тие иницијативи не дојде, како што не беа остварени ни молбите на оваа редакција, на примеот во Амбасадата на Република Македонија да присуствува нејзин представник, односно г. Костадин Атанасов како уредник на фотографијата кој меѓу другото требаше да го овековечи овој историјски миг. Гжа Лиљана Наумова-Марчетиќ немаше доволно слух за овие молби или пак можеби за овој миг.

Дури, со потсмешлива интонација ни беше кажано дека тоа ќе го сторат за нас македонските медиуми, што се разбира тие ќе го направат, но за македонската јавност! Така во архивот на редакцијата на «Македонски глас» за жал нема сопствен фотографски материјал и документ за првата средба на првиот Претседател на Република Македонија со Македонците во Загреб и Хрватска, на г. Киро Глигоров кој во една своја телеграма до Заедницата ја истакна нејзината заслуга во «меѓународната афирмација и борбата за признавање на Република Македонија». Таа Заедница не ја чинат само нејзините избрани и легитимни претставници туку и други активисти и истакнати хрватски граѓани по потекло Македонци.

Од друга страна не може да се пренебрегне фактот дека на оваа средба не присуствуваа ниту еден од претставниците на двете Македонски црковни општини во Хрватска: Св. Наум Охридски – Сплит и Св. Злата Мегленска – Загреб. На Велигденската Богослужба во Св. Рок протојереј отец Г. Кацарски изрази негодување заради тој чин, а управата на МПЦО Св. Злата Мегленска за тоа го извести Н. Б. г.г. Михаил, Архиепископот Охридски и Македонски како и Светиот Синод на МПЦ. Во своето писмо од 23. 4. 1996. г. до Светиот Синод, меѓу другото се вели: «Нашиот Управен одбор ова прашање го разгледуваше и изразено е остро негодување, како знак на омаловажување на нашите црковни општини а сметаме со тоа и на нашата мајка Македонската православна црква.»

Случаен пропуст, ненамерна грешка или ... на младата држава и младата македонска дипломатија и протокол, и дали се тоа само обични протоколари нешта?!

ОГНЕН БОЈАЦИСКИ

ОГНЕН БОЈАЦИСКИ

Се истркалаа пет години ентузијазам и љубов, деноноќни грижи и неуморна работа со многу лични одрекувања, во добро и искричави дијалози – плодот сега го носат други. Заедницата, што во декември годинава ќе наврши пет години би требала да биде позрела, повозрасна, поумна но со детска љубов и срце а тело на зрел човек. Тие изминати пет години во животот на Кољо, Лиле, Драган, Магдалена, Лена, Оги, Тома, Владо, Давче и уште еден огромен број сонародници, е запишан во летписот на Заедницата со помасни слова. Зошто и како, долга прикаска ено без неа ја нема иднината која сите ја очекуваме.

Врз тие пет години ќе се темелат иднините, како што и врз овие пет се темелат на една долга пишана и докрај сеуште недопишана историја на Македонците во Хрватска. Таа е како река, што почнала од потокот и изворот а се открилила до ова наше време. Зошто годинава ќе треба достоинствено и работно да се одбележат некои темелни јубилеји важни не само за Македонците во Хрватска туку за сите Македонци било каде во светот и по светот. Зборникот на Браќата Миладиновци, Константин и Димитар, токму во Загреб 1861 г. есента, благодарение и на бискупот Ј. Ј. Штросмаер му ја обзнани на словенскиот и научниот свет богатата душа на сенародниот македонски творец и деец. Без него, без се она што стана и се случи по него, би биле не само посиромашни, туку и слепи и сневидени. Денес и сите што дојдоа по нив се наша, македонска гордост и достоинство. А дојдоа многумина, колона и врвица и врвлица. Дојде и Георги Капчев со својата »Македонија« и македонските студенти во Загреб и Грац, дојде и Влахов со »Македонско Дело«, Коста Рацин со мугрите недосонувани и прострелани, дојдоа со него и студентите Кирило Миљовски, Владо Анчев, Ацо Соколов, К. Мицев, Љупчо Арсов, Ванчо Бурзевски и другарите кои го покренуваа и втемелија друштвото »Вардар« и познатиот пеачки хор »Балкан« а од нив и со нив израсна и МАНАПО – Македонскиот народен покрет, кој на 1. 6. 1936. ја изложи првата Политичка Декларација за Македонците во Кралството Југославија. Тие мошне смело и достоинствено ги формулираат барањата:

– политичка борба за национално ослободување врз републикански основи и за федерална Југославија,

– македонскиот народ да добие своја административно-политичка самостојност и единица во тогашна Југославија,

– македонскиот јазик да биде признаен како самостоен, независен и посебен културен идентитет, и во Македонија тој да биде официелен јазик.

Кон овие барања МАНАПО истакнува уште едно, особено важно: во Македонија да се овозможи организирање самостојни национално-политички партии, истакнувајќи се себеси како една од можните. До тоа и дојде кога македонските студенти од Загреб, Белград и други места заедно со своите колеги од Македонија, во Охрид на 28. август 1936. г. одржуваат манифестација и прв собир за сопствена организираност.

По 1945. г. во Загреб делуваат македонски групи но тие за жал не успеваат да се организираат, освен дури 1962 г. како завичајно студентско друштво кое подоцна е познато како Друштво »Коста Рацин«, но по 1975. г. едноставно се угаси. Секако тука треба заради хрониката на настаните да се укаже и на обидот група македонски интелектуалци да создадат 1970 г. Македонско културно друштво. Меѓу нив се Иван Андонов-Ванчо, Орде Петлевски, Илија Џувалековски, Кирил Чакар, Огнен Бојациски и други. Но со елиминацијата на »хрватската пролет« и овие напори останаа нереализирани, со дамки за поединците.

Со заедницата дојде и првата богослужба на мајчин македонски јазик, на 24. 5. 1993. г., а по неа и првата македонска црковна општина во Република Хрватска Св. Злата Мегленска во Загреб.

Јазикот, таа наша духовна мајка и небиднина, годинава му се одолжува на еден од неговите најнуми основоположници: Крсте Мисирков. Се навршуваат 70 години од неговата мачна и осаменичка смрт во Бугарија.

Долгот и кон него треба да се исполни, не само со споменувањето на неговото име и презиме, туку со нашиот однос кон мајчиниот македонски јазик, кон неговите извори, неистражени длабини и неосвоени врвови. Тој уште повеќе не обврзува, зошто е лична потреба и обврска за секој Македонец тука, таму или онаму, насекаде!

Есента дава можност за сите овие јубилеји да се искажеме и прозборуваме, не само заради себеси туку и заради нашите соседи, пријатели, намерници и ненамерници.

СКОПСКАТА ГРУПА „АНАСТАСИЈА“ ВО СОЛУН

КОНЦЕРТ ВО ЕДЕН ЗДИВ

Минатиот месец во Солун, во реномираниот клуб „Милос“, Грците „во живо“ можеа да ја проследат свирката на скопскиот бенд „Анастасија“

Картите за концертот беа распродадени неколку дена пред одржувањето, а оваа заинтересираност делумно се должи на огромниот успех што го постигна филмот на Манчевски „Пред дождот“. Свој удел во успешноста на

скопјаните има и самиот клуб „Милос“, бидејќи располага со извонредна техника и акустичност што на вистински начин ја долови спецификата на „Анастасија“. „Фантастично примен од публиката, концертот се случи во еден здив“, изјави нивниот менаџер Иво Јанковски. Тој, меѓу другото, напомена дека по одржувањето наидоа на одлични одгласи во целиот дневен печат, до-

дека целокупното збиднување на сцената беше снимено од државната телевизија. Инаку, компакт дискот што го издаде музичката куќа „Полиграм“ досега е продаден во тираж од 100.000 примероци. Солун е почеток на серијата концерти што планираат да се одржат низ Грција.

Д.А.

МАКЕДОНСКИ НАРОДНИ ОБИЧАИ ВО ЗАГРЕБ

Богатата трпеза со македонски специјалитет од традиционалната кујна, надополнета со раскошот на боите и везовите од носиите на Македонците

Хрватско-македонско друштво од Загреб во соработка со Зданицата на Македонците во Република Хрватска организира средба со изведба на македонски народни обичаи. Средбата се одржа на 25 јануари 1996 год. во просториите на Есператското друштво „Буде Борјан“ во Загреб.

Целта на средбата беше Македонците да се потсетат, а на присутните Хрвати да им ги приближат и покажат македонските народни обичаи карактеристични за време на прославата на празниците Коледе, Божиќ, Русалии и Војници.

Програмата ја водеше проф. Јудита Реј Худечек, истакнат деец за унапредување на македонската култура во Хрватското-македонско друштво, со учество на женската певачка група „Езерки“ под уметничко водство на проф. Живка Вукова-Иванец.

Просториите беа пригодно припремени и заштитени со експонати на македонски носии, везови и други рачни изработки. Изложените гумови, бардиња, стомни, гриниња и други земјани садови не потсетија на традиционалната опрема на македонскиот дом. Посебен впечаток остави богато уредената свечена трпеза со традиционални јадења меѓу кои се истакнуваа македонски зелник, гросна сарма, гравче во тавче, раванија и македонско вино.

Програмата започна со малите коледари облечени во традиционални носии кои со коледарки во раце пеат коледарски песни и го навестуваат раѓањето на Христос. Бев наградени со коледарски колач, ореви и јаболка.

Бадната вечер фамилијата ја слави на масата каде си крши леб (кравајче) со пара. Најсреќен е оној кој ќе ја добие парата и сите му упатуваат честитки. Обредот го придружува певачката група „Езерки“ кои тивко ја пеат „Божикната песна“ од композиторот Кире Костов.

После Божиќ следи време на некрстени денови-логани денови кога настапуваат русалски дружини. Момци со сабји в рака, во

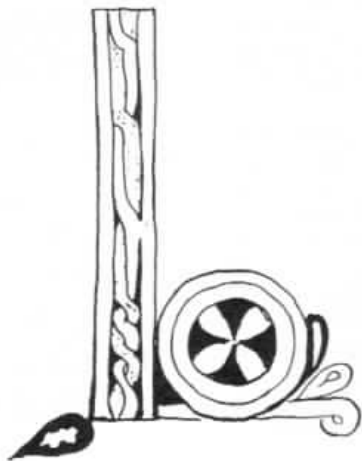
традиционални носии одат од село во село, пеат русалски песни, замавнуваат со сабјите и така ги тераат злите духови и болести. Ја бакнуваат иконата и палат свеќи. Собраните дарови се продаваат на лицитација за да се градат училишта и цркви и да се помагаат сиромашни фамилии. За тој хуман карактер на Русалии од гевгелиско и Егејска Македонија зборуваше госпоѓата Лена Гапик, секретар на Хрватско-македонското друштво.

Василица се слави со зелник со паричка. Зелникот се врти, а потоа се крши и се дели на сите присутни гости. Посебно е среќен гостинот Хрват кој ја доби паричката.

Водици се слават на симболичен начин. Во сад со вода се клава крст. Се зборува за фрлање крстот во вода и за обичаите во врска со тој обред. Групата „Езерки“ го надополнува обредот со песната „Појде моме на вода“. Продолжуваат со пеење на традиционални народни песни. Посебно расположение настапи кога сите приготвени јадења од трпезата им се поделија на присутните гости.

Задничкото дружење продолжи весело со народни песни и ора. За оваа културна манифестација Хрватската радио телевизација информира утредента во утринската емисија „Добро утро Хрватска“ на првата програма.

Д-р Марко Паризоски

Славко Јаневски – Мерка

Педа небо чекор нива
сон на дланка
капка море
грст 'рж дива
беломагла нишка танка
здив на луња
ветар в грло
жеден бунар
гладно трло —
тоа е Македонија.

Гоце Делчев:

„Македонија има свои интереси и своја политика. Тие им припаѓаат на сите Македонци. Оној кој што сака да работи на присоединувањето на Македонија кон Бугарија, Грција или Србија, тој може да се смета за добар Бугарин Грк или Србин, но не и за добар Македонец.“

КАРИТАТИВНИ КОНТАКТИ И ДИЈАЛОГ

Македонските христијани во Сплит свечено го одбележуваат патриониот празник Св. Наум Охридски – Чудотворец

На иницијатива и во организација на МПЦО »Св. Наум Охридски« од Сплит, а во соработка со Светиот Синод на Македонската Православна Црква и Комисијата за односи со верските заедници на Република Македонија, делегација на оваа црковна општина во придружба на големиот и осведочен пријател и хумнист г. Фра Леонардо Ореч како и пријателите од Италија г. Донатело Коломбини и Серго Кабрини, кон крајот на јануари годинава ја посети Република Македонија.

Посетата на оваа делегација имаше повеќекратна намена, така што веќе на 18. 1. на Денот на строгиот пост беше примена од Владиката Кирил, секретар на Светиот Синод и остварена заедничка посета на Тетово. Во овој полошки град делегацијата присуствуваше на Литургијата во црквата Св. Кирил и Методиј, а при тоа ги посети манастирот Св. Наум Охридски на Попова Шапка, манастирот Св. Атанасиј во Лешок како и црквата Св. Богородица, гробот и спомен собата на големиот учител и монах Кирил Пејчиновиќ. При тоа беа водени разговори за оживување на црковниот туризам не само во овој крај туку и цела Македонија, како и скорото прогласување на овој комплекс за категорија од посебан интерес за црковен туризам и запознавање со црковната историја на христијанството во Македонија и кај Македонците.

На Богојавление (19. 1.) – Водици, делегацијата присуствуваше на традиционалната свеченост – Фрлање на Крстот во вода, што го чинодејствува Н. Б. г.г. Михаил пред големиот народен собир кај Камениот мост во Скопје а во приставство на огромен број христијани како и представници на Владата и дипломатскиот кор во Скопје.

Делегацијата ја посети и легендарната црква Св. Спас како и гробот на Гоце Делчев а потоа присуствуваше на Светата Литургија во црквата Св. Димитрија што је водеше Н. Б. г.г. Михаил Архиепископ Охридски и Македонски. Гостите беа потоа задржани на свечениот ручек.

Гостите фра Леонардо Ореч, г. Коломбини и г. Кабрини, заедно со претседателот на МПЦО Св. Наум Охридски од Сплит и домаќините ја посетија и Богословијата, во Скопје при што со особен интерес се занимаваа за бројот на студентите, нивната положба како и можностите за каритативна и друга помош на оваа институција.

Делегацијата имаше средба и со хрватскиот амбасадор во Македонија г. д. Цвитан Онесис во манастирот Св. Пантелејмон во Скопје.

Во рамките на својата работна посета делегацијата имаше срдечни и работни разговори со Н. Б. г. г. Михаил, Владиката Кирил, надбискупот скопско-призренски др Јоаким Хербут и г. Анте Циримотиќ, секретатор на Богословниот Факултет Ацо Гиревски како и заменикот претседател на Комисијата за односи со верските заедници на Македонија г. Славе Николовски-Катин.

Охрид и Струга беа градови домаќини каде што делегацијата мина неколку дена посетувајќи ги резиденцијата на Поглаварот на МПЦ во Калишта, а потоа присуствувајќи на заедничка богослужба во католичката црква Св. Недела во Охрид, древната катедрала Св. Софија како и познатите цркви Св. Климент Охридски и Св. Наум Охридски. Делегацијата особено се задржа во конакот и манастирот Св. Наум Охридски-Чудотворец, каде што беше извршено поклонение на гробот на Св. Наум Охридски. Овде беа примени од игуменот на манастирот архимандритот Нектарие, кој низ кус »час по историја« ги запозна членовите на делегацијата со древноста и значењето на овој светец како и улогата на манастирот во ширењето на христијанството и запазувањето на македонскиот христијански дух низ столртијата.

Ивона Неделковска-Мусиќ
Претседател на МПЦО
»Св. Наум Охридски« – Сплит

Славко Јаневски – Наздравица

Череп на дланка. Во него крви.
В коски лут ветар. В месо куп црви

Мртовци в песок. Чкрипот на ребра
Од солен Солун до кисел Дебар.

На бели гранки суртуци висат
од Солун солен до Дебар кисел.

И пијам. Пијам. Под синцир волен.
За Дебар кисел. За Солун солен.

И пијам. Пијан станувам дембел.
Лежам и чекам јатаган в шкембе.

Лежам и чекам. Чума ме зоба.
На дланки череп со отров зелен.
Пијам и ревам в ниедна доба —
јас Итар Перо ... бог ... надбог ...
скелет.

ВОСКРЕС НА МИРОТ, ДОБРОТО И ЛЌУБОВТА

Како и секоја година (трета за ред) македонските христијани во Загреб собрани во Македонската Црковна општина Св. Злата Мегленска со радост и духовна жед го дочекаа омилиониот и ценет протојереј отец Георги Кацарски за Велигденските празници.

Црквата Св. Рок каде што секоја недела македонските христијани се собираат и си палат свеќи, се дружат и духовно крепат, и оваа Велигденска вечер беше полна не само за да се чуе молитвата на мајчиниот јазик туку и да се возобнови сопствениот духовен идентитет. Прекрасната априлска пролетна вечер исполнета со чинодејствувањето на отец Кацарски и Христос Воскресе, им ги исполни душите на македонските христијани. И Утрената Молитва ја исполни црквата со уште многумина млади и дечиња кои дојдоа и на причест.

Во својата беседа отец Георги Кацарски меѓу другото ја истакна потребата од постојано заедничко духовно окрепнување и обновување на верската подука при што соборјаните често во слободниот разговор му укажуваа да стори и тој повеќе во Загреб да дојде постојан свештеник. Соборјаните и сами укажаа на пропустот што на приемот кај г. Киро Глигоров не присуствувал ни еден представник на двете Македонски црковни општини во Хрватска и дека тоа не им е драго. Сogласувајќи се со нив тој и самиот истакна дека тој пропуст може да се толкува на разни начини но очигледно е дека некој ја омаловажува улогата и местото на Македонската православна црква.

– Протојеројот Кацарски им ја прочита на соборјаните Посланицата на Н. Б. г.г. Михаил Архиепископ Охридски и Македонски во која меѓу другото се нагласува:

– «Потребно е чеда наши, Воскресението секој од нас да го доживее лично, да се преточи во силна вера во бесмртноста на нашите души и Ќубов спрема Бога и нашите ближни. Нашата Света Црква, чиј патрон е Свети Климент Охридски Чудотворец, го водеше православиот македонски народ низ страдања и маки и народот наш остана верен на својата црква, ја запази својата вера и националниот идентитет. Ние сме независна автокефална Македонска православна црква, на следничка на Светиклиментовата Охридска Архиепископија.

Христовото Воскресение по многубројните страдања ни донесе и наше народно и црквено воскресение. Зад оваа наша правда стои целиот богољубив и правдиљубив свет. Ние сме православни со векови и православни ќе останеме. Правиме големи услиби и меѓу нашите духовни чеда кои живеат надвор од Татковината за наивно духовно крепнење. Тие се неделив дел на нашата Светиклиментова црква.» – се вели во Посланицата.

Ог. Б.

Годишно собрание на Хрватско-македонското друштво:

КОН НОВИ ДОСТРЕЛИ

– За нов претседател избран др Борислав Павловски

Во просториите на Есперанското друштво »Буде Борјан« во Загреб на 17. април оваа година се одржа годишното изборно собрание на Хрватско-Македонското друштво.

Собранието го отвори академикот Стјепан Антољак, претседател на Друштвото од неговото оснивање на 26. октомври 1993. год. Во своето излагање господин Антољак зборуваше за почетните работни денови на Друштвото без парични средства, а сепак со ентузијазам се одржани разни културно-забавни приредби и предавања.

Ноедно прашање не успеавме да решиме, како што е планирано, а тоа е потесна врска со Македонско-хрватското друштво од Скопје.

Извештај за работата на Друштвото од крајот на 1993. год. поднесе др. Борислав Павловски.

Во текот на овие две години одржани се многу активности: предавања на еминентни автори со културно-забавна програма и учество на познати артисти (6); програми остварени во соработка со други друштва (8); формирана е женската пеачка група »Езерки« која се јавува на музичката сцена во Загреб; гостување на културно-уметничко друштво од Битола; средба со премиерот Бранко Црвенковски на Владата на Република Македонија и посебно е истакната средбата со претседателот Киро Глигоров во рамките на неговата еднодневна посета на Република Хрватска.

Програмата која е предвидена за понатамошната активност на Друштвото се состои во организација на неколку предавања, стручни собири и на филмски проекции. Покрај тоа предвидени се четири концерти на пеачката група »Езерки« во Осијек, Пула, Сплит и Ријека. Програмата е отворена за соработка со други друштва и со Заедницата на Македонците во Република Хрватска.

За нов претседател на Хрватско-македонското друштво е избран др. Борислав Павловски, а за членови на претседателството Берислав Бадурина, Лена Гапиќ, Споменка Штимац, Јудита Реј-Худичек, Феодор Крелја, Владимир Новак, Михаило Ничота и др. Марко Паризоски.

др. Марко Паризоски

»ЕЗЕРКИ« – АФИРМАЦИЈА НА МАКЕДОНСКИОТ ЛИРИЗАМ

– Женската пеачка група »Езерки« стекнува од ден на ден се поголем углед и признанија

Веќе подолго време меѓу нашите сонародници се чувствуваше една голема празнина во искажувањето на сопствениот културен и уметнички идентитет, која за наша радост е исполнет со создавањето и дејноста на женската пеачка група »Езерки«. Нивната несебична и благородна активност започна пред една година во рамките на Хрватско-македонското Друштво на Пријателство (ХМД). Со и низ името на својот состав тие сакаат да не потсетат на убавината на најубавиот македонски и светски природен бисер, во многу нешта, Охридското Езеро, од каде што и потекнуваат некои од песните и мелодиите што се дел од нивниот богат репертоар. Оваа пеачка група е составена од Македонки и Хрватки меѓу кои се **Лена Гапик, Стојанка Тежак, Лиљана Преловшек, Ира Гапик, Катица Адамовиќ, Лиљана Лауш-Белко, Славица Гуциќ и Лејена Вукова-Иванец**, а со групата раководи г-жа **Лена Гапик**.

Вложувајќи голем труд, со упорна работа и несебично залагање со своите мелодични и лирски гласови тие успеаа за кусо време да станат познати не само меѓу Македонците во Загреб туку и кај загребската публика. Благодареејќи на нивната присутност на разни манифестации дружења кои се одржуваат во Загребската Жупанија тие стекнаа свој музичко-сценски идентитет. А се почна минатата година во мај, кога групата настапи за прва пат јавно, остварувајќи над девет настапи во Загреб најчесто на приредбите што ги организираат различните Друштва на Пријателства, меѓу кои и Еврејската општина и Друштвото на есперантистите.

Секако меѓу позначајните настапи сè на 19. музичка сцена на аматерите на град Загреб, хуманитарната приредба на есперантското друштво Буде Борјан, промоцијата на туристичкиот водич на Загреб на еспранто во хотел »Еспланада« како и некои други.

За Македонците кои живеат и работаат во Загреб и за нивните хрватски и други пријатели, групата »Езерка« одржа на 30 април целовечерен концерт (о. г. под името) »Концерт за пријателите« во Центарот за култура »Трешњевка« по повод сопствената едногодишна дејност. Инструментално нив ги придружуваа **Стефко Качуров, Кирил Јовев и Стојан Трајков**, истакнати музички дејци кои живеат и работаат в Загреб а се по потекло Македонци. Како гостин на ансамблот и концертот настапи познатата соло-пеачка **Веселинка Анчевска** а стихови од познати македонски поети рецитираше загребскиот артист **Ивица Кунеј**, познат љубител на македонскиот книжевен збор.

Посебен белег на овој вонреден музички настан беше изборот на мелодиите »Излегол Делчев војвода«, »Што ми е мило ем драго«. »На стрга дуќан да имам«, »Керко кој чука на порти, »Среде Скопје, Вардар тече и други при што вонредно доживување представуваше настапот на г-ѓица **Веселинка Анчевска** и нејзините интерпретации на »Ајде слушај, слушај Калеш бре Анѓо«, како и »Загреб мој град« и »То је моја Земља«.

Треба да очекуваме и други нивни настапи.

Др. Марко Паризовски

Милка Маѓарик:

ВЉУБЕНА СУМ ВО МАКЕДОНСКИОТ МЕЛОС

Меѓу членовите на МКД »Браќа Миладинови« во Осијек е и познатата интерпретаторка на народни песни г-жа Милка Маѓарик. Повозрасните оваа особена интерпретаторка мошне добро ја паметат како слушатели не само на Радио Загреб туку и други фестивали и настапи. Нејзините вокални можности и богатиот колорит ја вметуваат меѓу оние врвни пеачи што не можат да се забораат.

Својата музичка и пеачка кариера ја започнала уште одамна како жител на Далмација, каде што медитеранскиот мелос ја одушевил и таа станала негов вљубеник. Така ја засакала и македонската песна, особено она лирското во неа. Минатата година за Илинеднскиот пикник во Препуштовец крај Загреб, со своите интерпретации ги одушеви сите наши сонародници измамувајќи не само громок аплауз туку и бис!

Последниве години таа живее и делува во Осијек, па така со самото создавање на МКД Браќа Миладинови се вклучува во работата на друштвото и зема учество на скоро секоја манифестација. Нејзини придружници се познатите музичари Јанко и Вјeko кои се мајстори на своите инструменти и даваат посебна драж во изведбите на г-жа Маѓарик.

Повеќе од дваесет и пет години таа во својот репертоар ги има и македонските песни, живее и љубува со нив. »Вљубена сум во македонскиот мелос« изјавува оваа извонредна интерпретаторка на народни песни и особена пеачка личност. И посакуваме уште безброј настапи и дружења со музиката.

Благоја Јовановски, проф.

МАРИОВЦИ-КРШОБОРЦИ

Тргнал Пејо со група свои селани во планина за борина. Арноама, никој не понесол секира. И кога дошле во планината и ги побарале секирите да сечат, сите почнале да се жалат. Но тука бил Пејо да ја нареди работата и почнал да ги советува:

– Знаете што, браќа. Еве што ми текна мене: јас ќе се качам на боров и ќе го фатам за врв, а вие нафаќајте се еден за друг за нозе, првиот за моиве, се разбира. Од нашата тежина борот ќе се искорне и ние ќе си го однесиме дома цел, и ќе си го поделиме. Лошо ли ви велеам?

И така направиле. Кога вели Пејо Интроманецот оти така ќе однесат цел бор дома, што има да му се мислат!

Се качил Пејо на борот, и го фатил за врв. За неговите нозе се фатил еден од селаните, за него друг, за овој трет и така редува до последниот. Борот го понаведнал врвот, но далеку бил од корнење.

Тогаш Пејо привикал одозгора:

– Држете се, браќа, добро да си плукнам на рацете да земеме троа сила, – и го испуштил врвот, та сите селани се нашле на земја еден врз друг. Пејо паднал врз селаните, кои страшно се испребиле. Некој скршил нога, друг рака. А еден – и ребрата и почнал веќе да умира, а Пејо го теши:

– Што ми се смееш, пријателе? и јас си го удрих коленцево, – и станал та си отишол дома да им раскаже на жените како се бере борина без секири.

ИНТЕР ПЕЈО, МАРИОВЦИ И ДОЖД

Го навредиле нешто Пеја селаните и тој почнал да им спрема одмазда.

Одело време, одело, фатиле некои дождови, со недели и месеци сонце не се појавувало, та селаните му се обрнале на Пеја за совет како да престанат дождовите и да се појави сонце.

Пејо се сетил за навредата и си рекол: »Аха! сега ќе ве сошијам јас вас за навредата«, и почнал да им зборува:

Т-и-и-и, ама будала селани, бреј! Таа работа е многу лесна, само ако сакате да ме послушате.

– Сакаме сакаме, Пејо, како да не! во еден глас извикале селаните.

– Е, ако сакате, слушајте што треба да направите: изнесете ја сета слама и сено од племните и во еден ден запалете ја. Ќе се дигне дим до небо и ќе почне да го штите господ за очи, Тогаш тој ќе ги растера облаците и ќе го пушти сонцето да ја огрее земјата па се разбира, ќе престане и дождот.

Селаните одвај го дочекале овој Пејов совет и уште утредента постапиле по него. Си ја изгореле сета сламичка и сенце, та зимата им изумрел сиот добиток за храна.

Така им враќал Пејо мило за драго на сите што го навредувале и се играле со него, па не ги штедел ни своите селани.

»МАКЕДОНСКИТЕ ШТРКОВИ«

– дарување на инкубатор за новорождени во Детската болница во Скопје;

– организирање на лечење на болни од Македонија во специјализираните болници во Франција;

– конференција на тема «Да ги спасиме македонските езера» во Париз;

– изложба «Дванаест македонски сликари» во Париз, со предавање за современото македонско сликарство;

– концерт на музичката школа од Скопје во конзерваториумот на Курбевоа едно од блиските предградја на Париз, како и многу други акции кои не успеавме да ги забележиме.

Меѓутоа треба да се напомене дека во периодот пред дипломатското признавање на Република Македонија друштвото «Македонски штркови» било многу активно во испраќање на апели до меѓународните организации и светските политичари, како и организирање на повеќе демонстрации во Париз, за признавање на Македонија.

Во тие свои акции друштвото соработувало со Заедницата на Македонците од Париз. При тоа имале и голема поддршка од Хрватите во Франција, кои многубројно учествувале во демонстрациите за признавање на Македонија. Со хрватските организации во франција друштвото и денеска одржува многу тесни врски.

Посебно треба да се назначи дека сите резултати во досегашната работа на друштвото се постигнати без било каква финансиска помош на институции од Франција или Македонија. Друштвото ги покрива сите свои административни и организациони трошоци од чланарината што ја уплатуваат членовите на друштвото. Друштвото нема свои простори и е регистрирано во станот на председателот. Меѓутоа, како што нагласи одговорната за односите со јавноста на друштвото,

Мме Благовеста Каваева-Пиед, постигнатите резултати се должат на несебичното залагање на сите членови на друштвото, кое не е многубројно, туку е составено од луѓе полни со ентузијазам и желби за остварување на што потесни и делотворни врски помеѓу старата и новата татковина. При тоа ги ползуваат своите лични и професионални врски со познати личности и институции во Франција за добивање на услуги и стоки по најповолни услови.

Сакаме да нагласиме дека за време на боравокот во Париз имавме можност да присуствуваме на богослужба во Романската православна црква во Ст. Љуен, едно од блиските предградја на Париз, која ја користи и Македонската православна црковна општина во Париз. На влезот на црквата поставена е месингана плоча на која на француски и македонски јазик е напишано «Светилиште Свети Климент Охридски». Богослужбата, на француски и романски јазик, ја водеа 5 свештеника во придружба на женски квартет, кој изведуваше црквени мелодии, четворогласно, со ангелска убавина. За жал заради недоразбирање не можевме да се сретнеме со водителите на Македонската црковна општина.

Жалиме што заради други обврски не можевме да присуствуваме на пикникот на Македонците – членови на друштвото, кој беше во неделата закажан во еден ресторан на југ од Париз, што го држи наш Македонец, и каде што беше предвидено печено јаре на ражен.

Да се надеваме дека Господ ќе ни даде можност повторно да се сретнеме со нашите драги пријатели – Македонци од Париз и повторно да позборуваме за новопостигнатите резултати на нивното, но и наше, Друштво за француско-македонско пријателство, кои од се срце им ги пожелуваме.

Десанка и Томислав Зојчески

Одејќи на средба со наши стари познаници и пријатели во една кафеана на прочуениот Монтпарнас, за време на нашиот приватен престој во Париз, во текот на мај оваа година, бевме пријатно изненадени кога разбравме дека секоја сабота на вечер во таа кафеана се одржува неформален состанок на управата на друштвото за француско-македонско пријателство што го носи романтичното име «**Македонски штркови**». Во разговор со председателот на друштвото **гжа Христина Каваја** и со секретарот на друштвото **г. Жарко Станковски**, имавме можност подетално да се запознаеме со целите и работата на друштвото, кое е формирано пред четири години.

Името на друштвото е поврзано со македонската народна приказна за «**Силјан Штркот**», преку која од генерација на генерација се пренесувала моралната поука дека треба да се оди на помош кај оние кои што страдаат. Амблемот на друштвото представува штрк со раширени крила кој носи знаме со натпис «**МАКЕДОНИЈА**», симболизирајќи ја на тој начин спремноста на оснивачите на друштвото, французи од македонско потекло, да летаат на помош на блиските во Македонија.

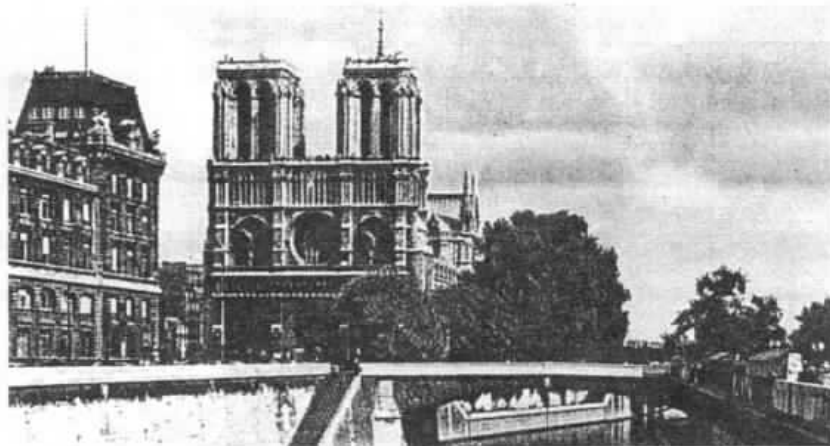
Друштвото во изминатиот период има постигнато значајни резултати во јакнењето на постојаните врски помеѓу Македонија и Франција, посебно на подрачјето на културата и науката, како и во осигурувањето на хуманитарна помош за Македонија. Да споменеме само некој од постигнувањата на друштвото:

– концерт на ансамбалот на македонски народни игри «Танец» во театарот Трианон во Париз;

– учество на ансамбалот «Танец» во една од најгледаните емисии на француската телевизија «Светот е ваш»;

– класичен концерт на македонски и француски музичари во салата Россини во Париз;

– испраќање на медикаменти и санитарни материјали во Македонија во четири авионски пратки;

ПРЕЗЕНТНОСТ И БОГАТСТВО НА ТВОРЕШТВО

Во организација на Градското Поглаварство од Осиек, Заедницата на Македонците во Република Хрватска и Македонското културно друштво »Браќа Миладиновци« од Осиек од 11 до 15 мај о. г. во Осиек се одржаа веќе традиционалните Денови на Македонската култура. Годинава Деновите беа посветени на 800 годишнината од првото споменување на градот Осиек во анализите на историјата. Така во Градската библиотека, австриска читална, беше представен Портретот на проф. др Тома Прошев, по повод добивањето на наградата за животно дело »Трајко Прокопиев«, што му ја додели Сојузот на композиторите на Македонија. Во рамките на овој портрет беа представени и две негови книги: »Прича о глазби« и »Музиката како отргнат дел од даденоста«, за кои зборуваше проф. Огнен Бојаџиски, додека за музичкото творештво и педагошката актива говореше проф. Бранка Бан, истакнат музички педагог и критичар.

Во програмата на овој Потрет учествуваа и македонските студенти на Евангелискиот факултет во Осиек. Проф. др. Тома Прошев, особено возбуден, бидејќи во дел од програмата беше прикажан видео-записот на А. Глигоров посветен на др Прошев, (три пати емитуран на МТВ), на сите почитувачи и гости им се заблагодари истакнувајќи при тоа дека авторот е најмалку свесен за своето творечко дело, особено не влијаејќи на неговата судбина во времето и просторот.

Попладнето во Галеријата »Магис« беше отворена изложбата на слики на Славко Упевче од Охрид. За изложбата и поставката зборуваше др Никола Гроздановски, и самиот сликар, додека изложбата ја отвори мр. Горан Стојковски, претседател на Заедницата на Македонците во Република Хрватска, од Загреб.

Во музичкиот дел на програмата учествуваа вонредните гости и еминентни артисти Анастасија Поп-Глигорова и првенецот на Операта во Осиек Слободан Цветичанин, во придружба на клавир г-жа Јагода Тренеска-Цветичанин. Вонредно избраниот репертоар на црнечки духовни песни како и белканто, со неколку обработки на македонски теми предизвикаа одушевување и долготраен аплауз кај присутните. Беше тоа една прекрасна вечер не само за Македонците во Осиек туку и нивните гости и пријатели.

На 15 мај во Музичкото училиште »Франjo Кухач« во Осиек настапија гостите од Македонија – камерниот дуо Маја Шутевска клавир и Љубиша Кировски, виолина. Богатиот репертоар (Даниловска, Шумановска, Штраус, Паганини) им овозможи на овој камерен дуо да ја покажат својата врвна техника, студозност и лиричност, што предизвика честитки кај публиката и желба за нови и побогати средби.

»Седмата сила« Деновите на македонската култура редовно и исцрпно ги гледеше овие манифестации (дел од тие написи, пренесуваме во целост).

Благоја Јовановски, проф.

Dani makedonske kulture

Градско поглаварство Osijeka, Zajednica Makedonaca u Republici Hrvatskoj Zagreb i Makedonsko kulturno društvo »Braća Miladinovci« Osijek organiziraju tradicionalne Dane makedonske kulture u Osijeku koji su ove godine posvećeni obilježavanju 800. obljetnice spomena imena grada Osijeka.

Dani makedonske kulture otpočet će danas, u 12 sati, kada će u Austrijskoj čitaonici Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek gostovati dr. **Toma Prošev** u povodu nagrade za životno djelo »Trajko Prokopijev« u Makedoniji. Tom će prilikom biti predstavljene knjige »Priča o glazbi« i »Muzikata otrgnat del od dadenosta« o kojima će govoriti prof. **Ogнен Bojadžiski** i prof. **Branka Ban**.

Tijekom programa bit će prikazan videozapis »Portret dr. Tome Proševa«, a u glazbenom će dijelu nastupiti makedonski studenti Evangeoskog teološkog fakulteta u Osijeku.

U nastavku održavanja Dana makedonske kulture u Osijeku večeras će u 19 sati u Club-galeriji »Magis« biti otvorena izložba slika **Slavka Upevče** iz Ohrida na kojoj će govoriti predsjednik Zajednice Makedonaca u RH mr. **Goran Stojkovski** i dopredsjednik dr. **Nikola Grozdanovski** te dr. **Zlatko Kramarić**, gradonačelnik grada Osijeka.

U glazbenom programu otvorenja izložbe nastupit će prvakinja skopske Opere **Anastasija Dimitrova Pop-Gligorov**, prvak osječke Opere **Slobodan Cvetičanin** u pratnji pijanistice **Jagode Trenska-Cvetičanin**.

U srijedu, 15. svibnja, u 12.30 sati, u Glazbenoj školi **Franje Kuhača** u Osijeku nastupit će komorni duo iz Skopja - mr. **Ljubiša Kirovski**, violina, i prof. **Maja Šutevska**, glasovir.

Glazbenici će izvesti djela **Dana Jlovske**, **Šimanovskoga**, **Straussa** i **Paganinija**.

D.P.

Kozmopolitska širina i kozmička snaga

»Što je bilo prije: zvuk ili riječ?«, pita se Bojadžiski uspoređujući Proševljevu glazbenu i spisateljsku kreativnost kao dvije univerzalne djelatnosti, zaključujući da je Proševljeva glazba čisti zvuk iskona i arhiiskona kozmičkog trajanja čovjeka, dok su knjige prave glazbene pripovijetke. U »Priči o glazbi« težište je na zvuku nadanja kao metafori života te otkrivanju i slušanju kozmičke polifonije s namjerom da se promijeni nešto u harmoniji kaosa ili kaotičnoj harmoniji

Igor GAJIN

Započeli su Dani makedonske kulture u Osijeku u organizaciji Gradskoga poglavarstva, Zajednice Makedonaca u Republici Hrvatskoj iz Zagreba i Makedonskog kulturnog društva »Braća Miladinovci« iz Osijeka, pa je tako u Austrijskoj čitaonici Gradske i sveučilišne knjižnice u subotu, 11. svibnja, prikazan stvaralački i životni portret kompozitora, glazbenika, dirigenta i književnika prof. dr. Tome Proševa u povodu nagrade za životno djelo »Trajko Prokopijev« u Makedoniji. Ovom su prigodom predstavljene i Proševljeve knjige »Priča o glazbi« i »Muzikata otrgnat del od dade-nosta«. Nakon glazbenog programa makedonskih studenata Evangeoskog teološkog fakulteta, o veličini i osobitosti Tome Proševa govorio je prof. Ognjen Bojadžiski.

»Što je bilo prije: zvuk ili riječ?«, pita se Bojadžiski uspoređujući Proševljevu glazbenu i spisateljsku kreativnost kao dvije univerzalne djelatnosti, zaključujući da je Proševljeva glazba čisti zvuk iskona i arhiiskona kozmičkog trajanja čovjeka, dok su knjige prave glazbene pripovijetke. U »Priči o glazbi« težište je na zvuku nadanja kao metafori života te otkrivanju i slušanju kozmičke polifonije s namjerom da se promijeni nešto u harmoniji kaosa ili kaotičnoj harmoniji, dok druga knjiga, »Muzikata otrgnat del od dadenosta«, prikazuje autorove reminiscencije i promišljanja o glazbi.

»Jesmo i nismo, ovdje smo i tamo, opstajemo i nestajemo, temeljne su preokupacije pojedinca koji traje tek kroz svoj spiritus, što potvrđuje i ovo djelo. Filozofsko-esejistički rukopisi objedinjeni Proševljevom osobitošću prikazuju kreativnost onog najdubljeg u čovjeku koji pokušava dosegnuti nebo i nebesko, osloboditi se gravitacije i neljudskoga, čeprkati po svojoj savjesti i otkriti svoju podsvijest«. Zaključujući da je opće stanje današnjeg duha tromost, Bojadžiski napominje da se čovjek uvijek iznova treba otkrivati i potvrđivati, a potom se dotaknuti pitanja može li glazba biti nacionalnoga karaktera. »Isticanje nacionalnoga je odraz prigušene nesigurnosti, kao kad na javnom mjestu izjavljujemo ljubav, što je sumnjiva egzibicija«, razmišlja Bojadžiski, smatrajući da su takva određenja glazbe neestetske lažne dileme jer je, gledajući je isključivo u estetskim obzorima, prvenstveno tranzitna.

»Sve se mijenja iz trenutka u trenutak, cijeli svemir, a na nama je da krademo te trenutke, glazbom ili riječima...«, govori prof. Branka Ban: »Svijet glazbe

Во Австриската читална во Градската библиотека на Осиек, проф. Огнен Бојаџиски поопстојно зборуваше за книжевно-есеистичките придонеси на др Тома Прошев

koji je Toma Prošev istrгнуo iz kozmosa posve je nov, jer se on bori da oživimo naše glazbeno vrijeme, jer je ovo naše vrijeme i naš svijet. Mi smo na pragu 21. stoljeća, a još uvijek vjerujemo u Chopina, pa vas pitam zašto živjeti u prošlosti kada smo okruženi živim kvalitetnim glazbenim jezikom. Ovoj sadašnjoj glazbi treba dati prostora, treba je doživjeti kao našu jer je uistinu naša, jer je potonje generacije više neće slušati na način na koji je mi slušamo. Ja volim Chopina, ali to nije moje vrijeme. Ovo je moje vrijeme. Estetiku ovog vremena treba pratiti jer će nam inače pobjeći, a oni koje učimo još će i više zaostati.«

Prozivajući Tomu Proševa multimedijalnim čovjekom i kozmopolitom koji spaja vrijeme i prostor, koji je kroz eksperimente dospio do pročišćenog zvuka iza kojeg stoji ovovremeno iskustvo, Branka Ban je preporučila riječ Proševu: »Ako bi me pitali kada sam ja sve to stigao napisati, odgovorio bih da sam stigao jer nisam osluškivao što se priča o meni i što se zbiva naokolo. Osluškujem isključivo sebe jer su senzori umjetnosti golemi. No, sad se već bojim slušati vlastitu glazbu jer sam sada izvan nje i strepim da se neće izvesti kako treba«. Prošev je potvrdio isključenost autora iz vlastitog djela i izjavom da je ostao »zabezeknut« tumačenjima Branke Ban i Ognena Bojadžiskog s obzirom na to da on sam, dok je stvarao, uopće nije razmišljao na takav način, »no, možda je i to dužnost autora: da potakne i takve misli u vama«, zaključuje.

GRADSKO POGLARARSTVO
GRAD OSIEK

ZAJEDNICA MAKEDONACA
U REPUBLICI HRVATSKOJ, ZAGREB

MAKEDONSKO KULTURNO DRUŠTVO
»BRAĆA MILADINOVCI«, OSIEK

DANI MAKEDONSKE
KULTURE

U OSIEJKU

11. i 15. SVIBNJA 1996.

PROGRAM
POZIVNICA

GRADU OSIEJKU ZA
800-TU OBLJETNICU

DANI MAKEDONSKE KULTURE U OSIJEKU:
 PASTELI SLAVKA UPEVČETA U »MAGISU«

Spokoј екстатичних stanja

»Slike Slavka Upevčeta na prvi pogled izgledaju kao fotografije u boji, slikane, kao što fotografi kažu, mekim objektivom, značajnim za francusku fotoumjetnost. Pritom se odmah vidi da je fotografska vjerodostojnost samo okvir u kojemu gradi svoj slikarski svijet u čistoj i svijetloj boji. Kao da je oduševljen drevnim imenom Ohrida - Lihnidas, grad Svjetla«, piše prof. dr. Dragi Stefanija

Igor GAJIN

U subotu, 11. svibnja u Club galeriji »Magis« u okviru Dana makedonske kulture otvorena je izložba makedonskog slikara Slavka Upevčeta. Nakon uvodnog glazbenog programa, koji je uključivao izvedbe Anastasije Dimitrove Pop-Gligorove i Slobodana Cvetičanina uz instrumentalnu pratnju Jagode Treneske-Cvetičanin, o djelima Slavka Upevčeta govorio je dr. Nikola Grozdanovski, potpredsjednik Zajednice Makedonaca u Republici Hrvatskoj iz Zagreba.

Riječ je o slikaru Ohrida i raskošne ohridske starogradske arhitekture koji je talentiran i nadasve discipliniran, koji poznaje sve zakone artizma, ne pokoravajući im se u potpunosti. Grozdanovski, gledajući slike, stječe prvi dojam da vidi umjetničku težnju k odabiranju onih dijelova prirode koji su lirični i intimni, iako slike izgledaju izrazito realistično, većina ih je natopljena finim nijansama osobnoga doživljaja, osobnoga shvaćanja ljepote, niza meditacija i ekstatičnih stanja. Atmosfera je mirna,

zrela i umirujuća, te gradi simbol čistoće. Za Upevčeta je tipična koloristička žestina juga, a valja napomenuti kako zna odabrati bitne likovne odnose i predstaviti ih kao vlastiti komentar oslikanog.

Upevčeta još zornije pojašnjava prof. dr. Dragi Stefanija u autorovom katalogu: »Slike Slavka Upevčeta na prvi pogled izgledaju kao fotografije u boji, slikane, kao što fotografi kažu, mekim objektivom, značajnim za francusku fotoumjetnost. Pritom se odmah vidi da je fotografska vjerodostojnost samo okvir u kojemu gradi svoj slikarski svijet u čistoj i svijetloj boji. Kao da je oduševljen drevnim imenom Ohrida - Lihnidas, grad Svjetla«.

Uputno je odabrati i odlomak iz tumačenja povjesničara umjetnosti Nikole Nikolovskog: »Možda nam Slavko Upevčec kao svojevrsni kroničar upravo ukazuje na tu dvojbu o neprolaznosti vremena, o čovjekovim nastojanjima da utka svoj trajni i vječni pečat, o tihoj neprimjetnoj eroziji postojanja, kao nepobitan dokaz da ništa vječno nije, osim zaborava«.

Snimio: T. BALAŠ

Скица:

ЛИХНИДА КАЈЧЕ ВЕСЛАШЕ

Деновите на македонската култура во Осијек завршија, но останаа секавањата, прикаските и надежите што ги побуди изложбата на Славко Упевче од Охрид. Неговите пејсажи, контрастноста на колоритот на охридските води и крајбрежје, фреските и црквите, синото небо и убавината оставија особено силен и незаборавен впечаток кај посетителите. Изложбата покрај тоа што представуваше големо културно доживување предизвика особено кај нашите сонародници и незадржливи возбуди и емотивни бранувања. Беше тоа допир со древната земја, со љубениот пејсаж, со детството и младоста, со топлината на сонцето и бистрите води на Лихнид – Белото езеро.

За многумина беше тоа и потсетување за едно или повеќе летувања, за нечиј љубовен миг или веслање со кајче, лебедова песна или сончево утро со езерските бранови. Многумина застапуваа пред тие живи слики на крајбрежјето, гласно евоцираа спомени, се коментираат незаборавните мигови и воодушевено се зборуваше за светклиментовиот Охрид, за овој бисер на убавината што е дарба на природата. Посетителите како да решаваа некој волшебен крстозбор, ова е Св. Софија, ова е Св. Наум, ова е...?! и се така бараа причина на два или три пати да ги прегледаат Самуиловите кули, старата архитектура на Охрид, улиците на Варош или Студенчишта.

На многумина особено им остана во секавање мигот кога првенецот на Операта во Осијек Сlobодан Светичани, ја запеа »Лихнида кајче веслаше« и посебно »Биљана платно белеше«.

Убавината на пејсажот, со убавината на мелодијата предизвикаа дури и солза радосница, солза горделива и солза за надеж дека наскоро ќе се отпатува до родниот крај во – Македонија!

Благоја Јовановски, проф.

Др Никола Гроздановски отварајќи ја изложбата на Славко Упевче ја истакна магичноста на неговиот колорит и чистотата на линиите

OD 20. DO 25. SVIBNJA U ORGANIZACIJI MAKEDONSKOG KULTURNOG DRUŠTVA ŽUPANIJE ISTARSKE »KOČO RACIN« PULA

DANI MAKEDONSKE KULTURE U ISTRI

PULA - Glazbenom matinejom s Ljubišom Kirovskim, na violini i Majom Šutevskom, na glasoviru koja će se u 12 sati održati u ponedjeljak, 20. u Istarskom narodnom kazalištu u Puli, u organizaciji Makedonskog kulturnog društva Županije Istarske »Kočo Racin« počinju »Dani makedonske kulture u Istri«.

Povod održavanja ove kulturne manifestacije je obilježavanje 24. svibnja - Dana općeslavenskih i makedonskih prosvjetitelja Ćirila i Metoda. Družeci se s makedonskim glazbenicima, izdavačima, publicistima i književnicima, građani Pule i Istre moći će se upoznati i s dijelom bogate makedonske kulturne baštine. Osim u INK-u, Dani makedonske kulture u Istri održavat će se i u pulskoj Sveučilišnoj knjižnici, prostorijama KUD-a Matko Brajša Rašan te u velikoj dvorani Pedagoškog fakulteta u Puli.

Z. A.

Makedonsko kulturno društvo Istarske županije "KOČO RACIN" - Pula

DANI MAKEDONSKE KULTURE U ISTRI

Pula, 20.-25. svibnja 1996.

OD SVETE BRAĆE DO SUVREMENE MAKEDONSKE DRAME

Književnica Jelena Lužina, poznata svojim književno-teoretskim i scenskim radom u Istri, Puljanka koja već duže vrijeme živi u Skopju, glavna je gošća susreta što će se 23. svibnja - s početkom u 18,30 - odvijati u Istarskom narodnom kazalištu. Predstavljene će biti njezine dvije knjige: »Makedonska bitova drama« i »Suvremena makedonska drama«

svojim književno-teoretskim i scenskim radom u Istri, Puljanka koja već duže vrijeme živi u Skopju, glavna je gošća susreta što će se 23. svibnja - s početkom u 18,30 - odvijati u Istarskom narodnom kazalištu. Predstavljene će biti njezine dvije knjige: »Makedonska bitova drama« i »Suvremena makedonska drama«.

Djelo solunske svete braće Ćirila i Metoda temom je predavanja što će se 24. svibnja, s početkom u 12 sati, održati u velikoj dvorani Pedagoškog fakulteta u Puli a predavač je dr. Vera Stojčevska-Antić, redovna profesorica Filološkog fakulteta Sveučilišta u Skopju. Završnica ovih dana kojima se dio dosega makedonske kulture predstavlja u Istri, bit će zajednička večer domaćina i gostiju u restoranu »Puntičela« gdje će se posluživati gravče-tavče uz makedonske narodne pjesme i plešove.

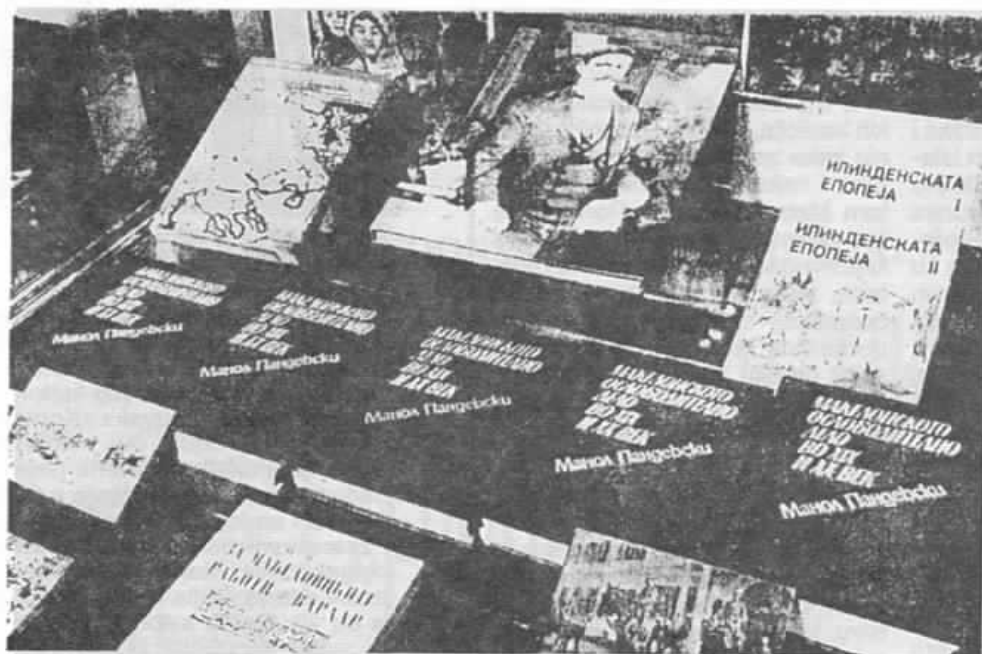
Organizator »Dana makedonske kulture u Istri« je Makedonsko kulturno društvo Istarske županije »Kočo Racin« iz Pule.

D. N.

PULA - Glazbenom matinejom s Ljubišom Kirovskim (violina) i Majom Šutevskom (glasovir), jučer je u Istarskom narodnom kazalištu započeo program Dana makedonske kulture u Istri. Za danas zakazanim programom predviđeno je otvaranje izložbe knjiga makedonskih izdavača što će se upriličiti u dvorani Sveučilišne knjižnice u Puli s početkom u 13 sati nakon čega će - u istome ambijentu - biti održan susret s kompozitorom Tomom Proševim i publicistom Ognjenom Bojedžinskim (obojuca iz Zagreba), uz promociju njihovih novih knjiga. U predstavljanju sudjelovat će i redovni profesor Pedagoškog fakulteta u Rijeci, dr. Goran Kalogjera.

»Makedonski fantastičari« naziv je izlaganja dr. Borislava Pavlovskog s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu a predavanje će se održati u prostorijama KUD-a »Matko Brajša Rašan« 22. svibnja u 19 sati. Književnica Jelena Lužina, poznata

PROŠEV I BOJADŽISKI: GLAZBA, POVIJEST, ETIKA

U Sveučilišnoj biblioteci Pula - dio izloženih knjiga makedonskih izdavača

(Snimio: G. ZEC)

PULA - Stihovima K. Miladinova iz sredine prošloga stoljeća, znamenitom pjesmom «Tuga za jugom» u interpretaciji Violete Juvan, započela je jučerašnja svečanost knjige u Sveučilišnoj knjižnici u Puli, a u sklopu «Dana makedonske kulture u Istri». Nakon pozdrava ravnatelja Knjižnice prof. Bruna Dobrića, slijedio je kraći usmeni ogled književnika Alda Klimana koji je prikazao meandre kretanja makedonske kulture, poglavito u pisanoj riječi, na raskrižju putova, vjera i civilizacija, vrijeme «kontinuiteta u diskontinuitetu» te sve razvidnijih oblika jedne sociokulturne, preglednije stvarnosti, od pre-

porodnih vremena naovamo.

Otvarajući izložbu knjiga makedonskih izdavača, uputivši pohvale izboru i aranžmanu Branka Gulina, Kliman je govoreći o knjigama iz svijeta umjetnosti, povijesti, folkloru i književnosti, ukazao na dva znakovita naslova: «Zbornik braće Miladinov» i glasovita «Bijela svitanja» Koče Racina, obje objavljene na hrvatskome tlu (1861., odnosno 1939. godine).

Slijedio je susret sa skladateljem Tomom Proševim o čijem je djelu - knjigama «Priča o glazbi» i «Glazba otkinuti dio datosti» - govorio publicist Ognjen Bojadžiski čiji je pak prvijenac, knjiga

«Kronologija ohridske arhiepiskopije» također predstavljena ovom prigodom. Dok prve dvije knjige rastvaraju vidokrug estetičko-filozofskih pitanja, težeći k temeljnim ljudskim vrijednostima i promišljajući o tome koliko ih kako čovjek putem umjetnosti (glazbe) prima, kako ih u sebi «pretače» i kako njima drugima uzvraća, u drugoj se govori o stožernim gibanjima kulturološke i nacionalne povijesti Makedonije i Makedonaca.

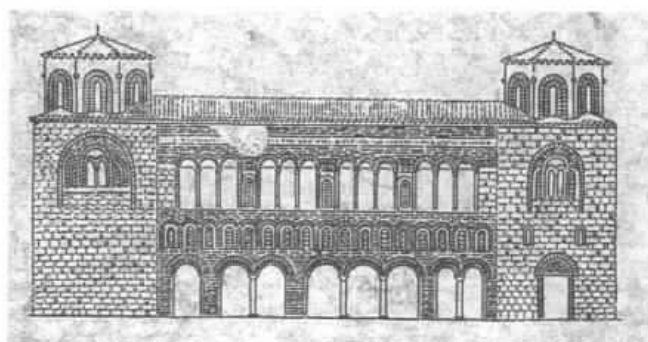
Ono što je tijekom ove prezentacije posebice zadržalo pozornost zapaženog broja posjetitelja jeste visoka ali i pregledna, neposredna komunikacija makedonskih pi-

Ono što je tijekom ove prezentacije posebice zadržalo pozornost zapaženog broja sudionika susreta u Sveučilišnoj knjižnici jeste visoka ali i pregledna, neposredna komunikacija makedonskih pisaca u razmatranju temeljnih estetsko-etičkih postavki i dilema, profinjeni diskurz, spontanost i erudicija

saca u razmatranju temeljnih estetsko-etičkih postavki i dilema, profinjeni diskurz, spontanost i erudicija. Susret u Sveučilišnoj knjižnici, uz spomen na dosadašnje kulturne veze Makedonije s Hrvatskom ali i Istrom, bila je i najava novih doticaja i kulturnih prožimanja u skladu s ovdje citiranom, manje ponatom izrekom Goce Delčeva: «Svijet prepoznajem kao kulturno polje za natjecanje među narodima».

«Dani makedonske kulture u Istri» nastavljaju se danas izlaganjem dr. Borislava Pavlovskog, koji će u prostorijama KUD-a «Matko Brajša-Rašan» u 19 sati govoriti na temu «Makedonski fantastičari».

D. NAČINOVIĆ

SVETA BRAĆA I NJIHOVO DJELO

U diskusiji, nakon dugog aplauza, gošći iz Skopja postavljeno je pitanje, a u sklopu raznolikih teorija, o putu dolaska glagoljice u Istru. Vera Stojčevska-Antić prikazala je s ovime u vezi putove kretanja učenika Ćirila i Metoda nakon protjerivanja iz Moravske, izdvajajući onaj pravac što je išao jadranskom obalom ali i potvrđujući postavke i dokaze o utjecaju ohridskih knjiga na hrvatskome tlu...

PULA - Djelo solunske svete braće Ćirila i Metoda, njihova vjerska i kulturna misija, bilo je temom izlaganja dr. Vere Stojčevske-Antić što je jučer održano u velikoj dvorani Pedagoškog fakulteta u Puli. Profesoricu s Filološkog fakulteta u Skopju, sudionicu ovogodišnjih dana makedonske kulture u Istri, autoricu više od 100 znanstvenih radova i 30 knjiga, pozdravio je dr. Goran Filipi, naznačivši kako upravo djelo Svete Braće posebno povezuje hrvatski i makedonski narod.

Uz stare tradicije ohridske i hrvatske glagoljice, tri su pak posebna događaja iz kulturne povijesti iz novijeg doba što povezuju ove narode: izdanje Zbornika braće Miladinov, brigom biskupa Strossmayera 1861. godine, objavljivanje Racinovih »Bijelih svitanja« 1939. u Samoboru i izdanje prvog pregleda makedonske književne povijesti u ediciji Školske knjige 1989. godine - rekla je predavačica.

Vera Stojčevska-Antić dala je potom, na hrvatskom jeziku, poučan i zanimljiv pregled poslanja Ćirila i Metoda, od saracenskog, do hazarškog i slavenskog, predstavljajući i raznolika mišljenja o glagoljičkom pitanju, odnosno nastanku, osnovama staroslavenskog jezika. Sažeto je prikazana postojanost Ohridske škole, odnosno djela Klimenta Ohridskog i njegovih uče-

nika u odnosu na nastanak ćirilskih tradicija, a u vezi složenih zbivanja kako za života solunske braće tako i nakon Konstantinove i potom Metodove smrti. Posebno je bio zanimljiv kraći uvid u izričite književno stvaralaštvo sv. Ćirila i Metoda, pjesničke molitve, književne polemike, sve unutar divovskih poduhvata kako bi se i slavenski svijet ubrojio među kulturne narode. »Ne pada li kiša od Boga jednako po svima?!«, bila je jedna i od polemičkih niti vodilja današnjih zaštitnika Europe.

U diskusiji, nakon dugog aplauza, gošći iz Skopja postavljeno je pitanje, a u sklopu raznolikih teorija, o putu dolaska glagoljice u Istru. Vera Stojčevska-Antić prikazala je s ovime u vezi putove kretanja učenika Ćirila i Metoda nakon protjerivanja iz Moravske, izdvajajući onaj pravac što je išao jadranskom obalom ali i potvrđujući postavke o utjecaju ohridskih knjiga na hrvatskome tlu, kada su od iznimnog značaja bili i bosanski skriptoriji.

Posjetitelji su i ovo predavanje ispratili s osobitom pozornosti, pozdravivši uz nove spoznaje i vrsni spoj sažetog, kratkog i nadasve zanimljivog priopćenja, u ostvareno me ozračju značaja dalekih zbivanja u devetom i desetom vijeku.

D. NAČINOVIĆ

Godišnjica djelovanja makedonskog kulturnog društva Županije Istarske »Kočo Racin«

OD PRVIH KORAKA DO DANA MAKEDONSKE KULTURE U ISTRI

PULA - Od osnivačke skupštine, održane 24. lipnja 1995. godine, u Puli djeluje Makedonsko kulturno društvo Županije Istarske »Kočo Racin«. U ovih godinu dana postojanja, zaista bogatom kulturnom aktivnošću, ostvarili su najveći dio zacrtanih ciljeva: građanima Hrvatske makedonskog podrijetla omogućiti očuvanje kulturnih i duhovnih vrijednosti makedonskog naroda te pritom njegovati i razvijati hrvatske-makedonske kulturne veze i odnose.

Св. Кирил и Методиј
"БІЛІЕ СВІТАНІА" І "ГЛАЗБА"

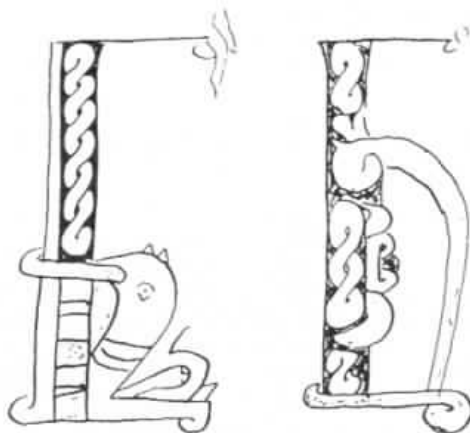
Nedavno uspješno okončani prvi Dani makedonske kulture u Istri, kruna su jednogodišnjeg postojanja i djelovanja Makedonskog kulturnog društva Županije Istarske »Kočo Racin« - organizatora ove manifestacije - s ambicijom da ona postane tradicionalna. Ovo druženje s makedonskim umjetnicima, književnicima i znanstvenicima, proteklo u znaku obilježavanja Dana sveslavenskih prosvjetitelja Ćirila i Metoda, trajalo je od 20. do 25. svibnja kada su se događali najrazličitiji glazbeni susreti, izložbe, promocije knjiga makedonskih autora i izdavača te predavanja i susreti s književnicima.

Program manifestacije otvorila je glazbena matineja u Istarskom narodnom kazalištu gdje su nastupili Ljubiša Kirovski na violini i Maja Šutevska na glasoviru. Sveučilišna knjižica svoj je prostor slijedećeg dana ustupila izložbi knjiga makedonskih izdavača koju je, uz zapažen broj posjetitelja, kraćim usmenim ogledom o kretanju makedonske kulture i njezine pisane riječi otvorio književnik Aldo Kliman. Pažnju su privukla dva znakovita naslova »Zbornik braće Miladinov« i »Bijela svitanja« Koče Racina, knjige objavljene na hrvatskome tlu davne 1861. odnosno 1939. godine. Istom prigodom, upriličen je susret s kompozitorom Tomom Proševim uz promociju njegovih knjiga »Priča o glazbi« i »Glazba - otkinuti dio datosti«, o kojim je govorio Ognjen Bojadžiski prof. On se predstavio i svojim prvijencem »Kronologija ohridske arhiepiskopije«.

Izlaganjem dr. Borislava Pavlovskog, profesora Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, pod nazivom »Makedonski fantastičari« u prostorijama KUD-a »Matko Brajša Rašan« obilježen je treći dan makedonskog kulturnog tjedna u Puli. Topao susret s povjesnikom književnosti i teatrologom Jelenom Lužinom iz Skopja, koja je tijekom 70-ih i 80-ih godina, živeći u Puli, ostavila

traga u teatarskom i umjetničkom miljeu grada, bio je prilika za upoznavanje njenih najnovijih teatroloških ostvarenja u kojima je predstavila makedonsku suvremenu i tzv. bitovu dramu. Autorka je i kolumnistica »Glasa Istre«, koja iz tjedna u tjedan čitateljima približava »jugoi- stočni kutak Europe«. S djelom solunske svete braće Ćirila i Metoda, okupljene je u velikoj dvorani Pedagoškog fakulteta u Puli upozнала dr. Vera Stojčevska-Antić, redovna profesorica Filološkog fakulteta Sveučilišta u Skopju. Dani makedonske kulture zatvoreni su uz narodne pjesme, igre i tradicionalna jela u pulskom restoranu Puntizela.

Zoran Angelski

Dr Borislav Pavlovski

DANI MAKEDONSKE KULTURE U ISTRI: TREĆI DAN

Ishodište moderne metafore u novijoj makedonskoj književnosti Pavlovski nalazi u djelu Koče Racina; pedesetih godina ovoga vijeka u djelu S. Janevskoga i B. Koneskoga makedonska književnost ponire u refleksivno-aoscijativne sklopove ljudskoga duha, miješaju se žanrovi, pratimo igru forme... da bi se krajem pedesetih u časopisima a šezdesetih u knjigama iskazali već zorniji oblici novog senzibiliteta...

PULA - Fantastično u književnosti, »izmišljene maštarije« - kako bi to nazvao moderni rodonačelnik jednog ukusa i stila, J. L. Borges - korijeni i usporednice... Potom: makedonski fantastičari ili fantastika u makedonskoj književnosti - bile su to odrednice predavanja, sačinjenog i od mnogih osobnih sjećanja i susreta, što ga je preksinoć u Puli u prostorijama KUD-a »Matko Brajša Rašan« održao dr. Borislav Pavlovski. Profesor s Filozofskog fakulteta u Zagrebu, dr. Pavlovski je i predsjednik

FANTASTIKA OD »PANONSKIH LEGENDA« DO SUVREMENIKA

Hrvatsko-makedonskog društva a njegovo izlaganje dio je programa Dana makedonske kulture u Istri.

Nazivom »Makedonski fantastičari« mogao se očekivati uži obzor priopćenja u sklopu novije makedonske književnosti; no, Pavlovski je ukratko, zanimljivo i pregledno, prikazao zapravo panoramske obrise makedonske književnosti sagledane kroz prizmu fantastičnoga u pisanoj riječi. »Uvijek postoji prožimanje«, rekao je, sagledavajući nazočnost fantastičnog u korpusu jedne stare književnosti čiji korijeni sežu do devetoga stoljeća. Od »Pohvale sv. Ćirila filozofa« i »Panonskih legenda« do suvremenika, Borislav Pavlovski je ukazao na oblike fantastične proze u apokrifima, damaskinima, bogumilskim zapisima i sl. te njihov utjecaj na moderni žanr i posmodernistička kretanja.

Ishodište moderne metafore u novijoj makedonskoj književnosti Pavlovski nalazi u djelu Koče Racina; pedesetih godina ovoga vijeka u djelu S. Janevskoga i B. Koneskoga makedonska književnost ponire u refleksivno-aoscijativne sklopove ljudskoga duha, miješaju se žanrovi, pratimo igru forme... da bi se krajem pedesetih u časopisima a šezdesetih u knjigama iskazali već zorniji oblici novog senzibiliteta. Ovdje Pavlovski ističe djela R. Pavlovskoga, Vi. Uroševića, Ž. Čingaa, S. Janevskoga, prateći razvitak i jezika i stila sve do Mančeva, Minevskog, Mehmetija, Klimana, Prokopijeva, Andrejevskog... što su i bila tijekom večeri najspominjanija imena.

Čudesnost, put prema Apsolutnome, oslonac na baštinu ili intelektualizam... raznolike su značajke makedonskih fantastičara, od

onih vezanih uz domaće tradicije do »pravih borhesovaca«. Pavlovski ih smatra dionicima veoma važnoga žanra koji je literaturu učinio metaforičnom i simboličnom, žanra koji svoja ostvarenja - ispitujući i obogaćujući slijedom godina i jezik kao takav, njegovu stilistiku - ostavlja djelo otvorenim, iščekujući nova, pozornija čitanja. I ovo su razlozi, rekao je predavač, i njegove osobite naklonosti prema fantastičnome u književnosti i makedonskim fantastičarima koji su Puljanima, nažalost u malome broju, približeni trudom jednog od najboljih poznavalaca ove tematike.

Danas će, s početkom u 12 sati, u velikoj dvorani Pedagoškog fakulteta u Puli dr. Vera Stojčevska-Antić, redovna profesorica Filološkog fakulteta u Skopju, govoriti o djelu solunske svete braće Ćirila i Metoda.

D. NAČINOVIĆ

RAZLIKE SU BOGATSTVO ŽIVLJENJA I TRAJANJA

* Multikulturalnost kao neospornu civilizacijsku i demokratsku vrednotu danas srećom uživaju i dijele svi građani Istre. Koji su po vašem mišljenju razlozi da je ta vrednota obistinjena u današnjoj stvarnosti Istre?

Postojanje više etničkih zajednica različitih jezika, kultura, religija na teritoriju koji obuhvaća Županiju Istarsku je višestoljetno »činjenično stanje«. Višekulturni, višejezični, višenacionalni suživot njegovih povijesnih, i ne samo etničkih skupina je dakle normalna pojava, a ne iznimka Istarskog življenja. To, naime, ne znači da je on jednostavan i siguran. Naprotiv. Različitost kao nepoznato, strano može pogoršati život, izazivajući strah i postajući tako predmetom nepovjerenja i mržnje, te može prouzrokovati suparništvo koje dostiže krajnosti, »mortua vita«. Zato nije dovoljna retorika i izražena dobra volja: ako se zaista želi ostvariti suživot različitih na istom području, potrebno je rasplesti zamršenu umjetnost suživota. Alternativa između etničke isključivosti i višenacionalnog suživota predstavlja danas pravo ključno pitanje za društvenu problematiku u Istri. Odjel je odgovor na posebne konotacije jednog višeetničkog i višekulturnog društva kakvo je ovo u Istri. Iz toga slijedi da Odjel ima tri najvažnija zadatka. Prvi zadatak mu je očuvati i stvarati uvjete za nacionalni i kulturni razvoj talijanske nacionalne zajednice i drugih etničkih skupina. Drugo zadatak je pružanje zaštite manjinskoj zajednici od svih aktivnosti koje bi joj mogle štetiti. A treći je osigurati stečena prava autohtonoj talijanskoj nacionalnoj zajednici. U mom radu surađujem sa svim subjektima koji su za to zainteresirani, dakle, sa zavodima, organizacijama,

– ističe u specijalnom razgovoru za »Makedonski glas« g. Silvano Zilii, Pročelnik Odjela za talijansku nacionalnu zajednicu i druge etničke skupine županije Istarske

– Nakon talijanske zajednice, MKD »Kočo Racin« najaktivnija zajednica u Županiji Istarskoj

društvima, ustanovama etničkih i nacionalnih zajednica koje žive u Istri. Odjel također surađuje sa organima lokalne samouprave na čijem teritoriju djeluju ti subjekti, odnosno sa Gradovima i Općinama, i šire, sa zastupnicima u Saboru, i naravno sa strankom koja je pobjedila na području Istre, sa IDS-om. Regionalna stranka bazira svoj program na zaštiti specifičnosti Istrana višenacionalnom i višekulturnom karakteru, sa posebnim osvrtom na autohtonu talijansku nacionalnu zajednicu. Upravo je Odjel demonstracija te volje za suživotom koju izražava IDS, sad opipljivom i ojačanom legitimizacijom županijskog institucionalnog organa.

* U ozračju takve kulture, etničke, vjerske i ine snošljivosti koja Istru uzdiže u njenoj posebnosti, svoje su mjesto i egzistencijalni kutak našli i pripadnici nevelike makedonske nacionalne zajednice. Oni već godinu dana imaju mogućnost okupljanja u Makedonskom kulturnom društvu Županije Istarske »Kočo Racin«. Možete li ocijeniti dosadašnju suradnju i iskustva vas odnosno Odjela na čijem ste čelu, MKD »Kočo Racin«?

– Najprije bih htio iznijeti neke podatke. Županija Istarska obuhvaća područje od 2.806,04 km² i ima ukupno 204.673 stanovnika. Nacionalni sastav stanovnika Županije Istarske po popisu iz 1991. godine je slijedeći:

Hrvati	111.596
Reg. pripadnost	37.027
Talijani	15.306
Srbi	9.754
Muslimani	6.224
Slovinci	2.808
Albanci	1.447
Crnogorci	1.041
Romi	637
Mađari	580
Makedonci	555
itd.	

Organizacije, udruženja, društva etničkih i nacionalnih zajednica koje djeluju na području Županije Istarske su:

– Talijanska Unija, sa sjedištem u Rijeci, koja objedinjava 43 Zajednice Talijana koje djeluju u pojedinim jedinicama lokalne samouprave i uprave (31 Zajednica Talijana u Županiji Istarskoj, 5 Zajednica Talijana u Županiji Primorsko-Goranskoj, 3 Zajednice Talijana na ostalom području RH, te 4 Zajednica Talijana koje djeluju na teritoriju Republike Slovenije);

– Unija Slovenaca Županije Istarske, sa sjedištem u Puli;

– Zajednica Albanaca Županije Istarske, sa sjedištem u Puli;

– Nacionalna Zajednica Bošnjaka-Muslimana Hrvatske, Ogranak Županije Istarske, sa sjedištem u Puli;

– Zajednica Srba Rijeke, Istre i Gorskog kotara – Ogranak Zajednica Srba Istre, sa sjedištem u Puli;

– Udruženje Roma Županije Istarske, sa sjedištem u Puli;

– Makedonsko kulturno Društvo »Kočo Racin« Županije Istarske, sa sjedištem u Puli.

Naravno da od svih etničkih i nacionalnih zajednica posebno mjesto zauzima talijanska nacionalna zajednica kao autohtona zajednica; no, Odjel se brine za sve etničke i nacionalne zajednice. Moram naglasiti da sam stupio u kontakt sa svim tim udruženjima i organizacijama osim s Unijom Slovenaca, koja se do danas nije javila Odjelu s nikakvim dopisom. Suradnja sa svima je za sada jako dobra. Sve ove zajednice, izuzev talijanske, imaju više-manje neriješen prostor sjedišta, pa se Odjel upravo s ciljem razrješavanja te problematike obratio Poglavarstvu Grada Pule (budući da Županija Istarska nema u svom vlasništvu nekretnina, a sve zajednice imaju sjedište u Puli), te se nadam da će i taj problem, ubrzo, na zadovoljavajući način biti riješen. Zajedničko svim zajednicama je i realizacija njihovih programa, te se Odjel brine o dotaciji financijskih sredstava istima na njihov zahtjev za pojedine točke programa sve naravno u okvirima financijske mogućnosti Odjela. No, ipak bi najbolje bilo pitati te zajednice da same ocjene suradnju s Odjelom.

Glede makedonske zajednice moram naglasiti da je to nakon talijanske, najaktivnija zajednica u Županiji Istarskoj. Odjel je do sada pozitivno odgovorio na sve zahtjeve MKD-a te dodijelio financijsku potporu za realizaciju projekata uvrštenih u njihovom programu, naravno u okvirima svojih financijskih mogućnosti. U

godinu dana postojanja MKD je realizirao puno toga, dovoljno je prisjetiti se i spomenuti samo:

- izložbu makedonskog suvremenog likovnog stvaralaštva,
- svečanost »Makedonska noć«,
- kulturni program makedonskih folklornih grupa iz Bitole i Pule,
- svečani koncert »Makedonskih pjesama i igara«,
- manifestaciju »Dani makedonske kulture u Istri«,
- osim toga Društvo obavlja svakodnevne institucionalne, kulturne te umjetničke djelatnosti,

Dozvolite mi da i javno pohvalim MKD za uspješan i dobar rad je za odličnu uspostavljenju suradnju s Odjelom.

* Nedavno su uspješno okončani prvi »Dani makedonske kulture u Istri« u organizaciji MKD »Kočo Racin«. Smatrate li da ovakav oblik kulturne suradnje može dobiti i svoj »feedback« u gostovanju hrvatskih odnosno istarskih umjetnika i znanstvenika Makedoniji?

- Držim da bi to bilo poželjno i pozitivno. Naravno da u realizaciji takvih projekata bi se trebala uključiti i drugi postojeći Odjeli u Županiji Istarskoj, imajući u vidu i nedostatna financijska sredstva s kojima raspolaže Odjel kojeg sam pročelnik.

* Na kraju, po vlastitoj želji recite ono što smatrate bitnim, a što nije sadržano u postavljenim pitanjima.

- Odjel je prvenstveno na raspolaganju organizacijama i udruženjima etničkih i nacionalnih zajednica te nastoji riješiti sve potrebe, sva pitanja koje tište etničke i nacionalne zajednice u Istri. U svom radu Odjel ostavlja maksimalnu autonomnost tim subjektima u realizaciji njihovih programa.

Političko uvjerenje Odjela za talijansku nacionalnu zajednicu i druge etničke skupine je da društveno politička realnost Istre ne smije biti nacionalno »jednostrano« shvaćena, već kao kreativni spoj njezinih različitih etno-socijalnih stvarnosti povijesno djelotvornih između sebe.

Ova uvodna naznaka potrebna je da se ne zaboravi plurietnička specifičnost kao rezultat drugog suživota stanovnika Istre.

Sa osnivanjem Odjela za talijansku nacionalnu zajednicu i druge etničke skupine Županija Istarska želi pravovremeno riješavati postojeću-plureetničku problematiku i u skladu sa samim zahtjevima postojećeg i pulsirajućeg kulturnog razvoja u istarskom čovjeku, nakon otvaranja ovih prostora europskoj demokraciji, jer je svjestan da nije produktivan ako je zatvoren unutar uskih granica novog nacionalizma koji predstavlja neprikladan i agresivan odgovor na sve burnije društvene promjene koje je nemoguće kontrolirati.

Odjel ima, dakle, zadaću da ostvari mentalno otvaranje svojstveno Istarskoj političkoj svijesti spremnoj da prihvati posebnost drugoga ne u pasivnom i neproduktivnom, već u aktivnom i dinamičnom društveno-političkom odnošenju. Glavni zadatak odjela je da glas posebnosti problematice manjina, ne negiraju njihovo kulturno-društveno bogatstvo kojeg treba putem odgovarajućeg i realnog demokratskog sudjelovanja uključiti u zajedničke projekte koji neće ići na štetu etnički slabijeg identiteta.

Zoran Angelski

Slavica Sagadin, predsjednica makedonskog kulturnog društva Županije Istarske »Kočo Racin«

KULTURA JE MOST DVAJU NARODA

Tjedan makedonske kulture u Istri bio je prilika svim građanima Pule i Istre prezentirati, dio bogate kulturne, povijesne i umjetničke baštine makedonskog naroda te dati podršku svima kojima je matična domovina Makedonija u očuvanju nacionalnog identiteta. Također, ovi su susreti još jednom dokazali potrebu približavanja kulture i umjetnosti dvaju naroda, u čemu će bogatstvo različitosti biti most Hrvatske i Makedonije.

Da smo u tome uspjeli, dokazuje dobar prijem publike, jer su sva događanja izazvala veliko zanimanje ovdašnjih ljudi. Tome je pridonio i odaziv eminentnih znanstvenika, umjetnika i kulturnih djelatnika iz Makedonije i Hrvatske koji su zaista kvalitetnim i sveobuhvatnim pristupom temi, oslikali ukupnost makedonske baštine, od misije Ćirila i Metoda do danas.

Posebno bih naglasila veliki doprinos koji su pripremili i održavanju ove manifestacije dali Aldo Klman, Violeta Juvan, Kiro Taleski, Časlav Gošev, Ratko Dimovski, Kiro Stojanovski i među njima, najpopularniji domar Cele. Bez njih, Dani makedonske kulture u Istri ne bi bili na tako visokoj profesionalnoj razini, iako nisu u pitanju profesionalni organizatori. Velika nam je želja da ova manifestacija postane tradicionalna. Na kraju bih se u ime Društva zahvalila domaćinima – pulskom Istarskom narodnom kazalištu, Sveučilišnoj knjižnici, KUD-u »Matko Brajša Rašan« i Pedagoškom fakultetu te, dakako, i nadležnim gradskim i županijskim organima koji su financijski podržali organizaciju ovako zahtjevnog programa. To nas obvezuje da i mi organiziramo hrvatske kulturne programe u Makedoniji.

Z. A.

PREDAVANJE, PJESMA, ORO, DRUŽENJE...

— »Dani« počeli predavanjem dr. Drage Stefanije, profesora makedonskoga jezika i književnosti na Filozofskome fakultetu u Ljubljani. O sličnim motivima u stvaralaštvu velikana pisane riječi, najvećih pisaca 19. stoljeća u hrvatskoj i makedonskoj književnosti — Ivana Mažuranića i Grigora Prličeva

— Nastavljeni su druženjem u hotelu »Split« i otvaranjem izložbe akademskoga slikara Slavka Upevčeva iz Ohrida

Проф. др
Драги
Стефанија

U Splitu su u lipnju održani prvi »Makedonski dani«, višednevna društvena i kulturna manifestacija koju je organiziralo Društvo Makedonaca i prijatelja Makedonije »Makedonija«. Prvog dana, u četvrtak, 6. lipnja, uvečer, u dvorani konkatedralne crkve svetoga Petra, gostovao je dr. Dragi Stefanija, profesor makedonskoga jezika i književnosti na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Ljubljani koji je govorio o tematskoj bliskosti najvećih pjesnika 19. stoljeća hrvatske i makedonske književnosti — Ivana Mažuranića i Grigora Prličeva.

Dr. Stefanija osvijetlio je prilike u kojima su djelovala i stvarala dvojica velikana pisane riječi, nadahnjujući se borbom svojih naroda protiv tadašnje tiranije koju je personificirao agresivni Otoman. Vidjelo se da takvih gostovanja nedostaje i da se izbor prof. Stefanije pokazao veoma dobrim.

Dan kasnije (petak, 7. lipnja) u hotelu »Split«, koji već pet godina besplatno ustupa svoje prostorije splitskome Društvu Makedonaca i prijatelja Makedonije, priredena je jedinstvena »makedonska večer«. U ugođaju prožetom spontanošću i druženjem Makedonaca i Hrvata, pjevale su se makedonske narodne pjesme, hrvatski napjevi, igralo »oro«, plesalo i veslilo...

Sudionike večeri, među kojima su bili i predstavnici Kulturnoga društva Slovenaca »Triglav« iz Splita, županijskoga odbora Demokratskog saveza Mađara u Hrvatskoj i drugi, pozdravio je predsjednik društva »Makedonija« dipl. ing. Vladimir Apostolski. Susret je potrajao do duboko u noć.

S obzirom na važnost izlaganja prof. Stefanije za povjest makedonske i hrvatske književnosti i kulture zamolili smo ga za kraći razgovor za »Makedonski glas«.

Odgovarajući na pitanje, koja je osnovna nit što povezuje pjesništvo dvojice velikana, prof. Stefanija ističe:

— »Najprije valja reći da su živjeli u istom vremenu (otprilike u prvoj i drugoj polovini 19. stoljeća) A druga je komponenta njihovo obrazovanje: obojica su bili filozofi, a govorili su još nekoliko svjetskih jezika. Najvažnije je, međutim, to što ih je povezivala ista tema — borba hrvatskog i makedonskog naroda protiv jedne

tiranske ideologije, koju je tada personificirao islam. Mažuranić u svome najpoznatijem djelu »Smrt mail-age Čengića« i Grigor Prličev u svom epu »Serdarot« (Vojvoda) imaju isti motiv — borbu kršćanskih naroda protiv turskoga osvajača. Prličev je svoj ep najprije napisao na grčkome, pod nazivom »O Armatolos« i kasnije preveo na makedonski, birajući makedonsku riječ za svaki grčki izraz. I hrvatski i makedonski narod bili su, na neki način obrana Europe od Turaka. Mi njihova djela nazivamo epovima, a to su zapravo duge, duge priče o junaštvu, dvaju naroda, makedonskoga i hrvatskoga, povezujući i druge narode koji su živjeli na Balkanu«.

Zanimljiv je odgovor prof. Stefanije na pitanje o ulozi Ivana Mažuranića i Grigora Prličeva u obogaćivanju hrvatskoga i makedonskoga jezika.

— »Njihov je udio u tome nemjerljiv. Mažuranić se dugo i svjesno pripremao da bi dopisao 14. i 15. pjevanje Gundulićeva epa »Osman«, pa je proučavao književni jezik od 16. do 17. pa i 18. stoljeća. Osman je tako majstorski nadopunjen da se u tim dvama pjevanjima ne može razlikovati, je li ih napisao Gundulić ili Mažuranić.

Sličnu je ulogu imao i Grigor Prličev u obogaćivanju makedonskoga književnog jezika. Mažuranićeve su zasluge velike i u osnivanju Hrvatske akademije, koja je (pod utjecajem Josipa Juraja Strossmayera) nazvana Jugoslavenskom akademijom znanosti i umjetnosti. Na sreću, ta je Akademija prije nekoliko godina dobila svoje pravo nacionalno ime — HAZU.

Prličev je zaslužan i za to što je odabrao svoj »domovinski, ohridski govor« za osnovu makedonske književnosti. A, to je velika stvar u kulturnoj povijesti Makedonaca«.

Zamoljen da iznese svoju ocjenu kulturnih veza između makedonskog i hrvatskog naroda koje sežu u duboku povijest i traju do naših dana, prof. Stefanija i rekao:

»To je veliko pitanje i velika tema. Iako Makedonija i Hrvatska nisu u izravnome fizičkom dodiru, jer ih razdvajaju drugi narodi, druge kulture i druge civilizacije, njihove intenzivne međusobne veze traju od samih začeta pismenosti. Makedonce i Hrvate najprije je povežalo pismo »glagoljica«. Makedonci su prvi počeli upotrebljavati »glagoljicu« krajem IX. stoljeća, što je trajalo do sredine XII. stoljeća. Na veliku sreću tradiciju pisanja »glagoljicom« preuzeli su i Hrvati i — naglašavam — na veliku sreću, upotrebljavaju je do danas. Tako je »glagoljica« kao pismo ostala u tradiciji Makedonaca i Hrvata dugoj više od tisuću i 100 godina! Hrvati i danas upotrebljavaju »glagoljicu« za neke tekstove, a tako i Makedonci, uz malu razliku — makedonska je »glagoljica« obla ili okrugla, a hrvatska uglata.

Druga nit koja povezuje Hrvate i Makedonce jest tiskanje »Zbornika braće Miladinov« u Zagrebu 1861. godine, pod nazivom »Bugarske narodne pjesme«. U Zborniku je od ukupno 660 pjesama bilo svega 76 bugarskih. To je velika povijesna istina, jer je glavina makedonske književnosti objavljena već sredinom 19. stoljeća. Ili, druga pojedinost – pjesnička zbirka makedonskoga pjesnika Koče Racina objavljena je 1939. u Samoboru, i to u vrijeme kad je makedonski jezik bio zabranjen u Kraljevini Jugoslaviji. Sve do prije pet-šest godina bila je zabranjena i upotreba naziva hrvatski jezik i moralo se dodavati da je to srpsko-hrvatski ili hrvatsko-srpski jezik. Mi, Makedonci nismo smjeli svoj jezik nazivati svojim nacionalnim imenom«.

Osvrćući se na novije vrijeme, taj istaknuti znanstvenik i lingvist odao je priznanje hrvatskome narodu i njegovim kulturnim djelatnicima koji su 1988. objavili prvu cjelovitu »Povijest makedonske književnosti«. Dr. Stefanija dodaje: »Još je važnije što je drugo izdanje te »Povijesti« tiskano u listopadu 1991, i to upravo u trenutku kad je Hrvatskoj svaka para bila potrebna za obranu i očuvanje svoga integriteta. Zaključio bih povezanost makedonskoga i hrvatskog naroda nije bila nametnuta nikakvim dekretom ili prisilom, niti je naredena službenom kulturnom politikom. Izrasla je iz istinske kulturne potrebe jednoga i drugoga naroda«.

»Makedonski dani« u Splitu nastavljani su otvaranjem izložbe slika akademskoga slikara Slavka Upevčeva iz Ohrida i slikara-amatera, članova likovne sekcije Društva »Makedonija« u Muzejskom prostoru u Splitu. U listopadu ove godine, u okviru obilježavanja 1.700 godina utemeljenja Splita, Društvo »Makedonija« organizirat će u Hrvatskome narodnom kazalištu toga grada premijernu izvedbu velikoga glazbenog djela, oratorija »Aleksandar Makedonski«, skladatelja prof. Tome Proševa, koji živi i stvara u Zagrebu. U izvedbi će sudjelovati solisti Skopske opere, Makedonske državne filharmonije i Zbor splitskoga kazališta. Split s nestrpljenjem očekuje premijeru oratorija.

Punu potporu sve što je dosad učinilo društvo su splitske vlasti, napose i Rade Perković, intendant HNK-a i član Gradskoga poglavarstva, zadužen za kulturu.

Vladimir Caktaš

Ивона Неделковска-Мушиќ, со најмладите мaкедонски христијани му пожелуваат добро здравје на мсгр. Томислав Караман, во неговиот дом

IZLOŽBA SLIKA SLAVKA UPEVČEA

– Izložbu je otvorio član splitskoga Gradskog poglavarstva Rade Perković

Od 22. do 25. lipnja uvečer u Splitu je bila otvorena izložba slika akademskoga slikara Slavka Upevčeva iz Ohrida, koja je naišla na zapaženo zanimanje Splićana. Izložbu je organizirala Zajednica Makedonaca u Republici Hrvatskoj i predstavljala je pravo osvježenje u ljetnim splitskim likovnim događanjima. Poslije pozdravnih riječi predsjednika društva Makedonaca i prijatelja Makedonije »Makedonija« u Splitu dipl. ing. Vladimira Apostolskoga izložbu je u nazočnosti velikog broja Makedonaca i njihovih prijatelja Hrvata otvorio član splitskoga Gradskog poglavarstva Rade Perković.

Obraćajući se prisutnima Perković je izrazio posebno zadovoljstvo što može otvoriti izložbu priznatoga umjetnika iz grada bogate povijesti, Ohrida. »Zavolio sam Makedonce u mladosti i tu ljubav potvrdio za vrijeme služenja vojnoga roka u Titovu Velesu. S Makedonijom nas veže slična povijest i istovjetna sudbina. Nigdje nisam čuo ljepše riječi kad je domovina u pitanju nego u Makedoniji: »Jas te sakam tatkovino moja«. Vjerujte mi da ću učiniti sve da se u Splitu osjećate udobno, jer vas nosim u srcu«, rekao je u nadahutoj besjedi Rade Perković.

Slikar Upevče predstavio se s 27 radova, uglavnom s motivima iz Ohrida i njegove okolice. Jednu sliku Upevče je poklonio gradu Splitu, a drugu Makedonskoj pravoslavnoj crkvenoj općini »Sv. Naum Ohridski-Čudotvorec« u Splitu. Iako je kratko trajala na izložbi je otkupljeno nekoliko radova.

U istoj dvorani izlagalo je i šestero članova likovne sekcije društva Makedonaca i prijatelje Makedonije u Splitu: Jasna Lahčanska, Milan Bjelajac, Stojan Mitevski, Metod Taušanov, Zoran Stollor i Zoran Plenković, koji su izložili 14 slika u različitim tehnikama.

V. Caktaš

ВРЕДНОСТ НА КУЛТУРНАТА ТРАДИЦИЈА

За народите на Балканот, феудализмот на Отомска Империја е блиско минато.

Затоа мораат со скокови да го достигнуваат современиот свет. Во вака непријатна историјска состојба, единствен позитивен фактор можеби е богатата и квалитетна архитектонска традиција.

Тврдините и манастирите ги зачуваа сјајните квалитети на монументалната архитектура и оргиналната ликовна уметност.

Деветнаесттиот век ја разви стамбената архитектура. Немаме причини, сето архитектонско наследство да не го сврзуваме со Ориентот. Не треба да се срамиме што не сме наследници на европската цивилизација.

И Монументалната архитектура ги има своите корени во далечната Византија, а османлиското градежништво е само етничка и програмска нејзина модификација.

Вистинска архитектура го следи човекот во неговиот материјален и духовен развој и тоа го одразува адекватно.

Од современите вредности на народот се создава современа национална архитектура.

Во Македонија имаме повеќе градови со релативно добро зачувана архитектура од 19 век, дури и во урбанистички целини.

Крушево и Кратово доскога беа комплетни како и стариот дел на Охрид и штипско Ново Село. Во Титов Велес се »модернизирани« само тесните појаси околу бреговите на Вардар. Како мали групации или изолирани единки, стари куќи има во Тетово, Дебар, Струга, Прилеп, Крива Паланка и Струмица.

Голем процент жители во македонските градови се уште живеат во куќи од старата архитектура. На нив се извршени адаптации што се одраз на промените во стамбената програма од поново време.

Во посебна група треба да ги издвоиме беговските конаци, а во помала мера и сите муслимански куќи. Во секој македонски град ќе сретнеме некој примерок на раскошните живеалишта на беговите.

Муслиманската куќа секогаш имала на располагање неограничен рамен терен, богат со вода и зеленило. Немало потреба да се развива во височина и затоа, по правило, останува на приземје и на еден кат.

Во внатрешната организација муслиманската куќа наполно со задоволува су упростена симетрична шема. Централниот хол служи за престој и ги обединува станбените одделенија. Со висински модуларности на подовите, тој ги диференцира функциите. Подолу – простор за комуницирање, погоре – миндерлак (диван – хана), простор за примање и седење. Собите се најчесто по две од секоја страна на оската на симетријата. Тие служат за спиење и престој на женските членови (харемлак).

Во македонската куќа станот во потесна смисла на зборот, го составуваат одделенија во нејзиното средиште. Многу често тоа е само една соба така опремена да служи истовремено за престој, спиење, јадење дури и за приготвување на јадења. Ако е фамилијата поголема, ќе бидат две соби а функциите јадење и готвење ќе се издвојат во претпросторите или во одделенија што се прелеваат во групата за домашна економија.

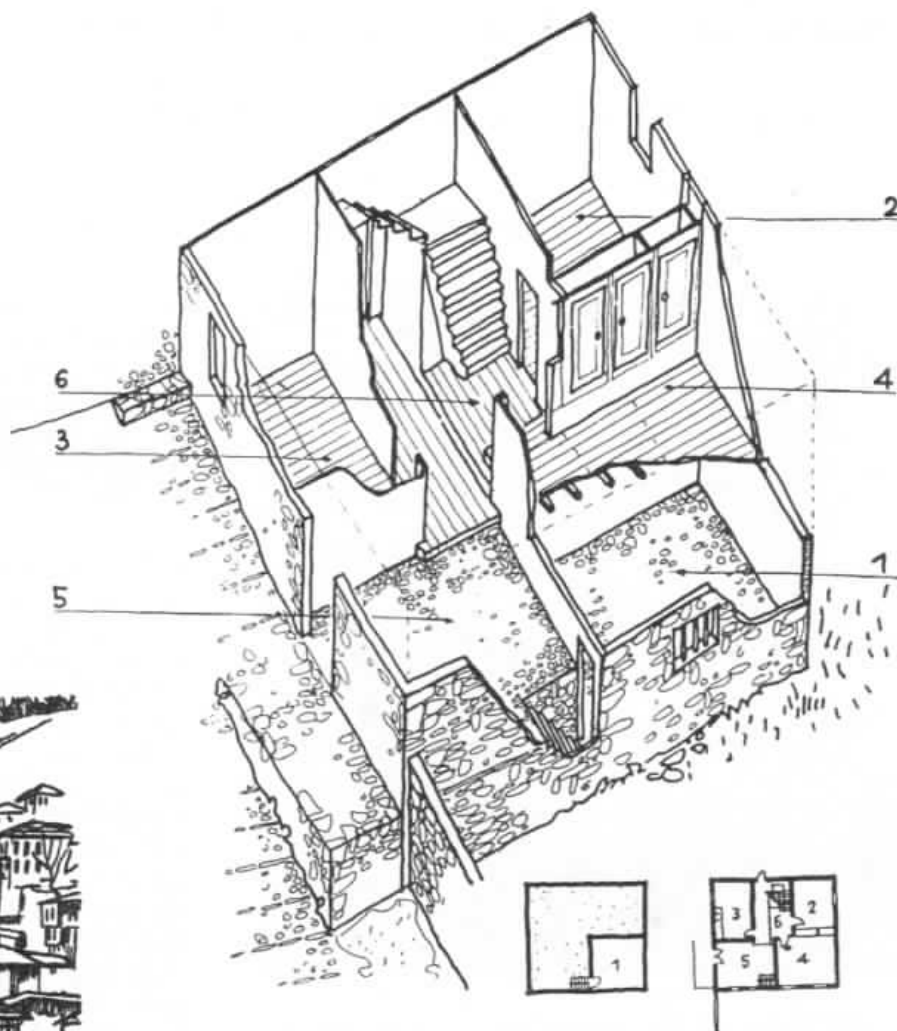
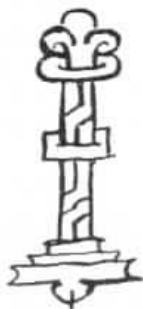
Овој центар на живеалиштето, од една страна, се надоврзува на богато развиена по простор стампанска група: визба за гориво, за пијалаци, клед за зимница (месо, брашно, туршии) и просторија за груба подготовка на јадење (месење леп, чистење зеленчук и сл.). На другата страна живеалиштето се прелева во група одделенија за репрезентативни приеми. Сеедно дали е тоа затворен чардак или претпростор со две – три богато украсени и опремени соби.

Нема сомнение дека македонската куќа припаѓа кон онаа стилска целина која во 19 век ги покривала Балканот, Мала Азија и дел од Блискиот Исток.

Заеднички за целата архитектура од таа епоха се проектантските методи, градежната техника и употребниот материјал. Проектантските методи, градежната техника и употребниот материјал. Проектантските методи се базираат врз чиста функционалност од органски карактер.

Во заеднички карактеристики спаѓаат и општо-прифатените методи на стандардизација, како последица на селекција низ вековите. Освен материјалот, стандардни се мерките на сите елементи (врати,

Еден пример на организација на групата за домашна економија: 1. Гориво 2. Зимница 3. Одделение за работа 4. Соба од станбената група 5. Влезни хол 6. Претпростор — врска со другите групи.

Крушево.

прозорци, парапети, огради, висини на просториите) строго одмерени по димензиите на човекот. Мерилата на човекот ја хуманизираат архитектурата. Во појавата на стандарди спада и архитектонизираната опрема на куќата. Нема мебел во современа смисла, што не остава место на човекот. Орманите за секакви потреби се вградени во ѕидовите, а седиштата се развиени големи затоа што се празни, а убави затоа што се лесно согледливи и приемливи. Во таква констелација највисока ликовна звучност добиваат шарениот килим и резбарената таваница.

Без оглед на политичката потчинетост, во Турската империја, и Македонецот ја чува својата културна традиција.

Во 19 век влијанијата на минатото се такви што доведуваат до движења за национална слобода.

Од друга страна, подемът на трговијата и занаетчиството ги раширува врските со Европа.

Во 19 век, Македонецот носи европска облека (алафранга) и се забавува на европски начин. Воопшто, во куќата тој се држи европски. Сето тоа неминовно се одразува врз куќата.

За разлика од Ориентот, каде што во куќата се клечи, се седи на под или се лежи, во македонската куќа се седи на стол или се стои. Тое е европски работен став.

Во македонската куќа ќе се сретнеме и со специфичен ликовен израз во архитектурата. Во ентериерот ориенталната арабеска е заменета со локална традиција на домашното копаничарство. На таваниците и сергените, на килимите и другиот текстил орнаментиката е автохтона – македонска. И на фасадната декорација ориенталниот елемент е заменет со творечка мешавина на домашната културна традиција и европскиот барок пресоздаден во дрво.

Во елементите на ликовниот израз и македонскиот мајстор – градител е принуден да оди по вкусот на инвеститорот, кој свесно ја напушта заостаната ориентална традиција и се стреми да се надоврзе на прогресивната европска цивилизација.

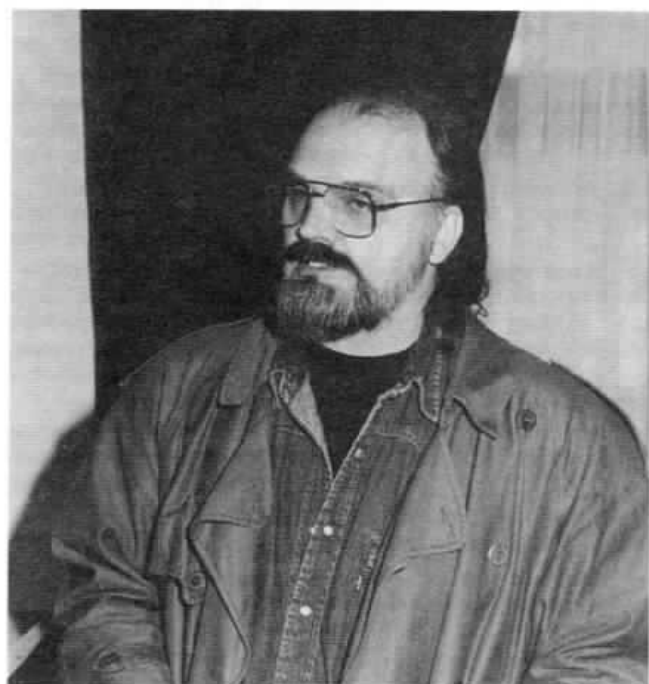
Сета наша досегашна аргументација ја издвои македонската куќа во хуманизиран образец на современата архитектура. Значи, додека во Европа се водела борба за местото на човекот во архитектура, на почвата на Македонија тоа одамна постоело.

Професорот Грабијан остроумно заклучува:

»Кога во Европа се почувствува потреба од куќа за секого, стручњациите што го познаваа Балканот ја зеда како пример македонска куќа и притоа не зборуваа многу за нејзините извори. Таков е светот и човекот треба да се бори за местото што му припаѓа.«

Specijalno za »Makedonski glas« dr. Goran Kalogjera:

KAPITALNO DJELO MAKEDONSKE KULTURE

U Zagrebu, 24. lipnja 1861. godine izašao je iz tiska obiman zbornik makedonskih i nešto bugarskih pjesama koje su godinama sakupljali braća Konstantin i Dimitar Miladinov uz pomoć nekih svojih prijatelja i Dimitrovih učenika, primjerice Rajka Žinzifova, Grigora Prličeva i drugih, njihovom krugu bliskih prijatelja. No, najveći prinos sakupljačkom poslu učinio je osobno Dimitar Miladinov, dok je na uređivanju samog zbornika, klasificiranju pjesama, pisanju predgovora i hrvatsko-makedonskog rječnika te njihovom prepisivanju s grčkog najviše doprinio Konstantin Miladinov. Šamom činu objavljivanja ove prekrasne riznice makedonskog usmenog stvaralaštva prethodili su neki događaji koje u ovom tekstu treba spomenuti.

Odlaskom u Odesu a kasnije Moskvu na studij, Konstantin je sa sobom nosio i sakupljeni materijal, vođen željom i mišlju da će intelektualni krugovi Moskve imati razumijevanja za njihov ogroman trud i novčano pomoći njegovo objavljivanje. Stoga je još u Moskvi ali i na ladanjskom imanju svog ruskog prijatelja grofa A. V. Račinskog započeo s vrlo intenzivnim radom na sređivanju obimnog materijala za kako se nadao skori tisak. No Slavenški blagotvorni komitet u Moskvi, koji su predstavljali istaknuti slavenofili poput A. Homjakova, braće Asakova, J. Samarina, M. Pogodina i A. V. Račinskog nisu imali razumijevanja za Konstantinovo djelo, tako da je tiska-

nje Zbornika došlo u pitanje. Bio je to veliki šok za Konstantina, koji se poklopio s njegovom bolešću i teškom moskovskom zimom, što je depresivno djelovalo na mladog pjesnika, ali bilo inspirativno za neke od njegovih najljepših pjesama koje nastaju u tom razdoblju, U tudini, Tuga za jugom.

1860. godine hrvatski biskup Štrossmayer prisustvovao je pojačanom carskom vijeću gdje se energično zauzeo za sve slavenske narode unutar Monarhije. Njegov istup i briljantan govor koji je tada održao prenijeli su časopisi širom svijeta, pa je tako vijest o njegovom istupu stigla i do Rusije, odnosno i do razočaranog i povrijeđenog Konstantina. Odbijen od Rusa on se odlučuje napustiti Moskvu, otputovati u Beč i obratiti se Štrossmayeru za novčanu potporu. Nakon dva dana čekanja biskup ga je primio na razgovor i pristao biti mecena cijelog projekta, ali je pritom izrazio nezadovoljstvo što su pjesme zapisane grčkim pismom i zatražio od mladog pjesnika da ih se tiska ćiriličkim pismom. Da bi obezbjedio Konstantinu optimalne uvjete za rad, biskup mu je ponudio gostoprimstvo u Đakovu, kamo su zajedno krenuli 21. rujna 1860. godine. Konstantin se u Đakovu, uz biskupovu dozvolu, smjestio u sjemeništu a na ručak i večeru odlazio u biskupski dvor. Biskupovi biografi Čepelić i Pavić ostavili su u svojoj biografiji o biskupu i fizički opis Konstantina: »Bio je srednjeg visa, otanak, crne brsti, brade i brkova. Moglo mu je biti oko 30 godina. Pojave je bio vrlo simpatične, besjede umiljate, ali upalih očiju i posve patničkog izgleda.« Miladinov je ostao u Đakovu do 1. siječnja 1861. gdje je za veoma kratko vrijeme uz pomoć nekolicine mladih bogoslova prepisao materijale na adaptiranu rusko-slavensku ćirilicu i pripremio ih za tisak. Nakon tri mjeseca vrlo intenzivnog rada ali i prisnih razgovora sa Štros-

smayerom koji ga je nagovarao na unijatstvo (i u tome očito uspio) Konstantin je zajedno s biskupom polovinom siječnja pristigao u Zagreb. Premda je prema prethodnom dogovoru zbornik trebao biti tiskan u tiskari Ljudevita Gaja, no Gajev financijski kolaps i neslaganje s biskupom uvjetovali su promjenu tiskare, tako da je Zbornik ugledao svijetlo dana u tiskari A. Jakića, političara bliskog Štrosmayeru. Svi ondašnji hrvatski časopisi i dnevni listovi dali su dosta prostora ovom događaju. Narodne novine, Vila sinjeg mora, Raše gore list ali i drugi, Dunavski lebed u Bugara, Slovenski glasnik i Rovice u Slovenaca, Danica u Srba, dok je u Narodnim novinama bio oglašen i tekst za pretplatu na Zbornik.

J. J. Štrosmaer

čaj iz Kukuša i Štruge te nekoliko opisa svadbenih običaja također iz Kukuša i Štruge.

Zbornik sadrži posvetu sa zahvalom Konstantina Miladinova meceni izdanja J.J. Štrosmayera ali i Konstantinov predgovor koji je ustvari prvi folkloristički rad u makedonistici. Njegove misli zapisane u predgovoru Zbornika predstavljaju mudru konstataciju trajne vrijednosti u umjetnosti i glase: »Narodne pjesme pokazuju stupanj umnog razvitka naroda i ogledalo su njegovog života. Narod u pjesmama iskazuje svoje osjećaje, u njima otključuje svoj život i davne podvige, u njima nalazi duševnu hranu i rasonodu, zato u žalosti i u radosti na svadbi i oru, kod žetve i branja grožđa, kod vezenja i predenja, po polju i gori izdašno izljeva pjesme kao iz bogatog izvora, zato se može reći da je narod svakodnevn i veliki pjevač.«³ Miladinov je u predgovoru spomenuo i primijenjenu klasifikaciju pjesama, na temelju koje se vidi da je tijekom sakupljanja postao vrsni znalac usmenog narodnog stihotvorstva uopće, jer se u svojoj klasifikaciji dosta provodio za onom koju su primjenjivali Vuk i Števan Verković. Hrvatsko-makedonski riječnik koji se može pronaći u Zborniku braće Miladinova predstavlja pravi podvig u malom, ne samo zbog toga što je to prvi napisani i objavljeni hrvatsko-makedonski riječnik, nego i zbog toga što je riječnik u prvoj varijanti raspolagao s fundusom od oko dvije tisuće riječi, koji je u konačnici zbog ubacivanja bugarskih pjesama na Štrosmayerov prijedlog morao biti smanjen na 450 riječi. Iza riječnika se nalazi, kako je to u starim izdanjima bio običaj, popis »imena g.g. predplatnikah« koji pokazuje da je odaziv na pretplatu u Hrvata bio više nego zadovoljavajući. Imena pretplatnika Zbornika braće Miladinova stvarno su impresivna, između ostalih bili su tu Medo Pucić, Štepan Moyses, biskup Bistrički, Tadija Smičiklas, Juraj Dobrila, Petar Preradović, Đuro Deželić, Ante Mažuranić, Vatroslav Jagić, Janko Jurković, Vjekoslav Babu-

Konstantin Miladinov

Zbornik je kao što smo u uvodnom dijelu naveli izašao iz tiska 24. lipnja 1861. godine pod naslovom Bugarske narodne pjesme sabrane od braće Miladinova Dimitra i Konstantina u Zagrebu u knjigovježnici A. Jakića 1861.² Šam naslov ćemo komentirati kasnije a sada bismo iznijeli temeljne podatke o samom Zborniku braće Miladinova. Zbornik sadrži ukupno 674 pjesme (598 makedonskih i 76 bugarskih) koje su klasificirane u 14 tematskih skupina: vilinske, druge stare, crkvene, junačke, ovčarske, hajdučke, žalobne, smiješne, ljubavne, svadbarske, lazarske, na Bogojavljanje, durdevdanske i žetvene. Najviše ima junačkih i hajdučkih narodnih pjesama (više od 150) i ljubavnih (225) koje su inače najbrojnije u bogatoj lepezi makedonske narodne poezije. Nadalje, zbornik sadrži i 16 narodnih predanja, pedesetak narodnih poslovice, 104 zagonetke, 422 muška i ženska izvorna narodna imena i prezimena, nekoliko dječjih igara, osam narodnih vjerovanja, 21 godišnji obi-

kić, August Šenoa. No isto tako bilo je pretplatnika i iz raznih sredina, Beča (11), Budima (4), Kotora (1), Ljubljane (16), Maribora (20), Venecije (2) Temišvara (1), Praga (18), Beograda (12), Ćaskova (21), Zagreba (33).

Interes za Zbornikom postajao je iz dana u dan sve veći i to u različitim kulturnim središtima. Isto tako nicali su i brojni prevodioci pjesama, u Hrvata su to bili Šenoa i Franjo Rački, u Čeha Jan Gebauer i Jozef Ćoleček, dok je bilo znanstvenika i pjesnika koji su u svojim sredinama radili na promociji pjesama braće Miladinova. Češki znanstvenik Jozef Tužinski autor je studije o braći Konstantinu i Dimitru, dok im je pjesnik Švatopluk Ćech posvetio prekrasnu odu. Poljski romantičar Valerij Volodsko promovirao je djelo Miladinova u Poljskoj, dok je njihov podvig inspirirao bugarskog književnika Jvana Vazova da im i on spjeva odu u čast a makedonski pjesnik i intimni prijatelj Konstantina i Dimitra Miladinova, Rajko Žinzifov učinio ih je svojim stihovima besmrtnima. Istaknimo i to da su pjesme iz Zbornika braće Miladinova uključene u zbirke ili zbornike poznatih svjetskih folklorista i filologa, Augusta Dozona, Georga Rosena, K. E. Franzosa, Georga Adama, Roberta Morfilla, R. V. Gerbelja, P. Draganova, Rauma K. Tahova i drugih. Zbornik braće Miladinova postao je u 19. stoljeću najznačajnija publikacija makedonskog pjesničkog stvaralaštva, kako po obilju materijala, tako i po snažnoj preporodnoj ulozi koju je trebao odigrati u buđenju makedonskog naroda. Zbornik je sve do danas ostao neprolazna i kapitalna prezentacija makedonskog poetskog umijeća.

Ljudevit Gaj

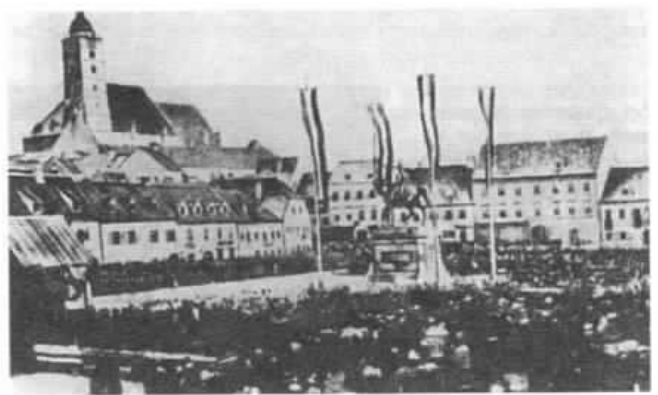
Franjo Rački

A sada da pokušamo objasniti neke nejasnoće glede samog izvornog naslova Zbornika, koji je apsolutno neodrživ i neprihvatljiv iz više razloga. Pomna analiza zastupljenih pjesama u Zborniku ukazuje na omjer 598 makedonskih i 76 bugarskih, što automatski izvorni naslov (bugarske narodne pjesme) čini nelogičnim i neprihvatljivim. Drugo, Konstantin u svom sakupljenom materijalu, koji je namjeravao objaviti nije imao niti jednu bugarsku pjesmu, već ih je kasnije prinudom morao otkupiti od bugarskog folkloriste Ćolakova. Zašto? Razvati Zbornik makedonskim po mišljenju Štrossmayerova kruga značilo bi unižeti pomutnju među čitatelje i njihovo do tada ustaljeno i općeprihvatljivo mišljenje da na jugu Balkana žive samo Bugari. Rasloviti Zbornik makedonskim, u Đakovu su bili mišljenja da bi se time sugeriralo čitateljima da se radi o pjesmama naroda koji su u dalekoj povijesti mudro vodili Filip II i sin mu Aleksandar Makedonski. Uostalom i Štrossmayer je osobno smatrao, što se i vidi iz njegovog zakladnog pisma da je područje Makedonije i Bugarske naseljeno samo pripadnicima jednog slavenskog naroda – Bugarima. Kako inače objasniti da je Štrossmayer arhiepiskopa Klimenta smatrao Bugarinom!? Štrossmayerove zablude dijelili su Rački, Šmičiklas i drugi hrvatski intelektualci 19. stoljeća, tako je bilo sasvim razumljivo neprihvatanje naziva koji je sasvim sigurno sugerirao Konstantin – makedonske narodne pjesme. A da je on bio za takav naziv možemo pretpostaviti na temelju slijedećih saznanja. Za razliku od većine svojih sunarodnjaka Konstantin Miladinov je bio najbliži spoznaji da je Makedonac. Evo i dokaza. Pišući Rakovskom o sebi i svojim sunarodnjacima u Rusiji Konstantin započinje pismo riječima »Šite Makedončina zaedno sedime...« što jasno govori o tome da je on već nacionalno određen, dalje, Polenaković spominje da su ga zbog njegovog odbijanja srpstva i bugarstva prijatelji u Rusiji zvali »Makedo-

Dimitar Miladinov

nac«. Konstantin u jednom pismu Rakovskom piše da ima narodne »makedonske« pjesme: *«Ja imam mnogo makedonski pesni, koji sakam da izdam...»* što ovaj prihvaća kao termin i konačno u prilog tvrdnji da je Konstantin bio načistu sa svojom nacionalnom pripadnošću govori i podatak u biografiji Rajka Žinzifova, gdje ovaj zapisuje da su braća sakupila Zbornik od »makedonski pesni«. ⁴ Sve ovo naravno govori u prilog našoj tezi da je Konstantin bio nacionalno svjestan kada je stupio u pregovore sa Štrossmayerom i da mu nije bilo lako prihvatiti njegov zahtjev o nazivu Zbornika. A da je takav naslov zahtijevao Štrossmayer osobno nema nikakve sumnje. Pritom treba imati na umu da je biskup imao veliki utjecaj na mladog pjesnika, uostalom tiskanje Zbornika ovisilo je o njemu i njegovoj dobroj volji, stoga Konstantinu nije preostalo ništa drugo nego pokleknuti premda se to kosilo s njegovim stavom o nazivu Zbornika. U situaciji gdje je mogao birati između dosljednosti svom stavu i time ugroziti tiskanje Zbornika ili prihvatiti biskupovu sugestiju i realizirati bratov i svoj dugogodišnji san, Konstantin sasvim pravilno prosuđuje i radi kompromis sa samim sobom koji je bio povijesno opravdan jer su Makedonci dobili jedno od temeljnih djela svoje kulture i književne baštine. Da bi ipak udobrovoljio Štrossmayeru Konstantin je bio prinuđen na neke korekcije u samoj kompoziciji Zbornika. Kao prvo morao je u knjigu ubaciti bugarske narodne pjesme, što i čini, kupujući ih od bugarskog folkloriste i unijata V. Čolakova i po forintu za jednu pjesmu. Da su mu bugarske pjesme bile potrebne da bi opravdao naziv Zbornika kao »Bugarske narodne pjesme«, svjedoči sam Čolakov u pismu Račkom: »Konstantin Miladinov me umoli da mu dam sto pesni iz vztočnite strani na Blgaria za da može da daje nazvanie na svoata sbirka »Blgarski narodni pesni.« ⁵ Ubacivanje 76 bugarskih pjesama uvjetovalo je skraćivanje hrvatsko-makedonskog rječnika s 2000 na 500 riječi i izbacivanje 11 notiranih pjesama. Unatoč tome 1861. godine u Jakićevoj knjigovežnici dovršeno je tiskanje Zbornika braće Miladinova koji je unutar svojih korica sadržavao 23 000 stihova, koji dvojnom muzikalnošću, ritmikom, raznovrnom tematikom svjedoče o narodnom geniju makedonskog naroda. Posvetom Štrossmayeru Konstantin je pokazao svoju veliku zahvalnost hrvatskom biskupu a znalački napisanim predgovorom dokazao svoje nesumnjive poetske, folklorističke i lingvističke kvalitete. Osim što je u predgovoru iznio svoje poglede na narodno stvaralaštvo, on je objasnio sistem klasifikacije koju je primijenio te progovorio o jeziku, pravopisu i metrici. Iz predgovora ja jasno da je Konstantin studirajući u Moskvi kod istaknutih profesora Buslaeva, Bodanskog, Solovjova i drugih stekao stručna i teoretska znanja iz područja folkloristike koja su mu nesumnjivo

Zagreb – 1860

pomogla pri redigiranju i sistematizaciji materijala kada je Zbornik pripremao za tisak.

Osim što je znanstveno svijetu otkrio narodno pjesničko stvaralaštvo Makedonaca, Zbornik braće Miladinova postao je podsticaj i nadahnuće nizu drugih makedonskih sakupljača. Kuzman Šapkarev, autor osam tomova narodnih umotvorina priznaje da je svoj zbornik uredio pu ugledu na Zbornik Miladinova dok je za najtalentiranijeg sakupljača makedonskog usmenog stvaralaštva Marka Čepenkova Zbornik Miladinova bio svakodnevna literatura. Sakupljene pretežno u okolici Štruge, Prilepa, Kukuša, Štrumice, Vodena, Kostura, Velesa, Debra i Bitolja i predstavljene svijetu u obliku zbornika, makedonske narodne pjesme i ostali folkloristički materijali svojim umjetničkim i dokumentarnim vrijednostima ostaju i dan danas nenadmašno svjedočanstvo razvijenog duhovnog života Makedonaca u prošlosti, dokaz njihove velike pjesničke nadarenosti, kapitalno djelo makedonske kulture i dugovjekovna podloga za njen samostalan razvoj.

¹) M. Pavić – M. Čepelić, J. J. Štrossmayer, biskup bosansko-hercegovački i sriemski, god. 1850–1900, Zagreb, 1900, str. 771.

²) Naslov je prijevod naslovne stranice prvog izdanja Zbornika.

³) Zbornik na narodni pesni, Makedonska kniga, Škopje, 1983, str. 7–11.

⁴) Naš se stav u potpunosti poklapa s onim što ga je u nekoliko svojih radova izrekao akademik Polenaković (Študij za Miladinovi, Mista, Škopje, 1973.), a rezultat je petnaestogodišnjeg bavljenja ovom problematikom koja zadire u područje hrvatsko-makedonskih književnih veza. Citate iz pisama Rakovskom navodim prema: Braća Miladinovi, Prepiska, Šofija, BAZ, 1964.

⁵) Faksimil pisma se nalazi u arhivu НРХН. Ovdje je navod citiran prema predgovoru T. Polenakovića u: Zbornik na narodni pesni, Makedonska kniga, Škopje, 1983, str. 8.

Д-р Димитар Керамичиев, претседател на Матицата на иселениците од Македонија

Разговор
со
повод

ЧЕТИРИ ИПОЛ ДЕЦЕНИИ НА МАТИЦАТА НА ИСЕЛЕНИЦИТЕ ОД МАКЕДОНИЈА

НАЦИОНАЛНА ПОВРЗАНОСТ – ДУХОВНО ЕДИНСТВО

● *Годинава се навршуваат 45 години од основањето на Матицата на иселениците од Македонија. За нејзината улога и значење, разговараме со претседателот на оваа национална институција од посебен општествен интерес, д-р Димитар Керамичиев. – Националната поврзаност и духовното единство на Македонците – стожерна определба во развојните проекти на Матицата*

● Господине претседателе, зачекоривме во година која за Матицата на иселениците од Македонија има посебен белег – се навршуваат 45 лета од нејзиното постоење. Ова е пригода уште еднаш да се потсетиме на нејзиното значење како институција со исклучително патриотска ориентација која гради духовни мостови со седумстотините илјади Македонци раселени по сите континенти.

□ Матицата на иселениците од Македонија е формирана на 17 мај 1951 година во Скопје. Оттогаш па се до денес непрекинато се одвиваат нејзините активности исполнети со љубов и ентузијазам на контакти и соработка со секој Македонец, со секое друштво, клуб, организација. Никој и со ништо не може да го оспори фактот дека Матицата на иселениците заедно со Македонската православна црква ја одиграа најзначајната улога во премостувањето на пространствата за поврзување и

приближување на Република Македонија со Македонците во иселеништвото, за воспоставување, ширење и развивање на контактите за духовно единство на Македонците во светот. Матицата, како и мнозинството иселеници, се бореше за поттикнување на македонските национални чувства и македонската национална свест преку развивање и негување на македонскиот јазик и култура, историјата и географијата во етнички рамки, како и задоволување на други потреби на Македонците во светот. На патот на таквата ориентација и активност, Матицата имаше и многу потешкотии, многу закани и спречувања. Од една страна беа настојувањата за југословенската ориентација кон нашето иселеништво, а од друга страна жестоката активност на туѓите пропаганди од соседните земји. Меѓутоа, сето тоа не можеше да го спречи дејствувањето на Матицата во нејзините залагања за развој на односите меѓу нашето иселеништво и татковината, особено сега кога е сосема јасно која е нејзината улога денес и во иднина.

Матицата на иселениците е непартиска, неполитичка, невладина, но државна институција. Ако Македонската академија на науките и уметностите работи за развој на научната мисла и научните сознанија, ако двата македонски универзитети работат за унапредување на образованието и науката во Македонија, така Матицата работи и се грижи за македонското иселеништво раселено низ светот и за останатите граѓани од земјава без разлика на нивната национална, верска и политичка припадност доколку ја прифаќаат Република Македонија како држава на Македонците и националностите што живеат во неа.

Исто така, Матицата непосредно по осамостојувањето на Македонија се грижи и за нашите сонародници што живеат во деловите на Македонија надвор од сегашните граници на Републиката, како и за Македонците што живеат во поранешните југословенски републики. Од ден на ден се воспоставуваат контакти и соработка и со Македонците од речиси цела Европа, бидејќи таму за разлика од порано кога се гушеа нивни-

те иницијативи, сега никнуваат македонски црковни општини, се формираат клубови, друштва и здруженија. Во границите на нашите можности ние им испраќаме учебници, книги, а се повеќе пројавуваат интерес и за нашето списание „Македонија“ до денес единствено информативно гласило наменето за Македонците во светот што се издава во Републикава, со четири децениска традиција.

Во поново време се прошируваат и интензивираат содржини и активности што се од особен интерес за нашите иселеници, од областа на културата, образованието, информирањето, спортот и слично. Се вклучивме и во реализацијата на повеќето проекти за хуманитарна помош од дијаспората што беше испраќана во Републикава.

Да резимирам: Матицата на иселениците како општо-културна, хумана и патриотска институција се засновува на здравите основи и претставува докажано и незаменливо средство за комуникација меѓу Републиката со иселеништвото и сонародниците. Оттука на Матицата не може да ѝ биде конкурент ниту

една институција, како што исто така, таа не може да биде конкурент на ниту една владина или невладина институција или асоцијација што има таков интерес. Напротив, нејзиното искуство и стекнатите сознанија можат да му бидат од полза на секого кој е ориентиран за развивање на активности на овој план. Доказ за ова се контактите и соработката со претседателот на Републиката, Собранието и Владата на Република Македонија, министерствата за надворешни работи и образование, универзитетите, Академијата на науките и уметностите, Црвениот крст и многу други здруженија, сојузи и институции. Во оваа прилика особено би сакал да ја истакнам и тесната соработка со МПЦ, бидејќи за процесите на самоорганизирањето на македонското иселеништво големо значење имаат и црковните општини кои беа и се чувар на македонските традиции и обичаи.

● Во последно време како да станува сè поактуелна размислата за изготвување на единствена национална програма за иселеништвото со што би биле елиминирани бројните недостатоци во третманот на овој значаен и нераскинлив сегмент од македонското национално ткиво. Каде го гледате местото на Матицата во овој проект?

□ Со стекнувањето на самостојноста и независноста на Република Македонија и водењето на политиката во однос на иселеништвото стана работа на македонската држава и нејзините институции. Идејата за изготвување на национална стратегија за иселеништвото ја образложи претседателот Киро Глигоров при средбата со делегацијата на Матицата минатото лето. Сметам дека и ние како Матица и другите институции кои имаат соработка со Македонците во светот, ги извршуваат своите програмирани задачи, но тоа е малку во однос на тоа колку повеќе би сториле со заеднички сили. Затоа е потребно да се определат главните стратешки прашања што претставуваат интерес кон кои македонската држава и иселениците треба перманентно да бидат свртени. Станува збор за учење и зачувување на македонскиот јазик, историја и култура како основа за зачувување на македонскиот национален идентитет. Ова прашање го сметам за најчувствително и најзначајно. Затоа неодамна и го организиравме научниот собир во Битола на тема: „Образованието и воспитувањето на македонското иселеништво“. Исто така важно е и информирањето на нашите во дијаспората што бара многу посериозен пристап. Потоа издавачката дејност, школување на наши деца во странство, размена на стручни кадри и т.н. Еден таков национален документ воедно ќе ги определи и правата и должностите на македонската држава и нејзините одделни институции, но и правата на нашите во светот. Кај нас, во Матицата практично веќе се работи на подготовката на материјали во областа на образованието, информирањето и културата. Доколку сакаме сето ова да го реализираме што е можно покавалитетно и побрзо, потребна е тимска работа со одделни институции и поединци од соодветните области.

Сепак мислам дека Матицата на иселениците имајќи го предвид богатото искуство и угледот што го ужива меѓу Македонците во светот, а и во Републикава, треба да има многу побогата и посодржајна активност. Но за да одговори на тие задачи неопходно е што побрзо нејзино кадровско и техничко опремување и осовременување.

● Една од новините во формите на дејствувањето на Матицата е востановувањето на Иселеничкиот совет во кој членуваат претставници од сите македонски иселенички центри. Се чини дека ова ќе биде обединувачка алка, со која ќе се поврзуваат интересите на Македонците од сите делови во светот...

□ Одлука за формирање на Иселеничкиот совет кој ќе функционира во состав на Матицата на иселениците е донесена од страна на Собранието на Матицата на 29 јуни 1993 и на 7

април 1994 година. Според Статутот на Матицата, Иселеничкиот совет е консултативно-советодавно тело со кое ќе се остварува непосредната поврзаност на македонските иселенички средини во светот со Република Македонија. Имајќи ги предвид честите промени при изборите во тие средини, оценивме дека би било добро Иселеничкиот совет да го сочинуваат челните луѓе на иселеничките асоцијации по функција. Според одлуката на Претседателството на Матицата што се одржа на 7 декември минатата година, Советот ќе биде составен од 24 члена и тоа: 4 од Австралија, 3 од САД, 4 од Канада и 7 од европските земји. Покрај претставниците од иселеничките асоцијации, одлучивме по еден член од наведените земји да биде именуван од страна на Матицата. Станува збор за докажани иселеници-активисти кои со своето знаење, искуство и авторитет можат многу да придонесат во работата на Иселеничкиот совет.

Ова тело навистина може да биде како што рековте алка со која ќе се поврзуваат взаемните интереси на Македонците од целиот свет. Знаам дека ќе направиме сè, да ги реализираме овие планови, бидејќи тоа е долгогодишна желба и на нашите иселеници, чија цел е унапредување на општата состојба на Република Македонија и нејзина меѓународна афирмација првенствено во земјите каде што е најбројно нашето иселеништво. Се надевам дека овој Совет практично ќе го даде својот придонес во годинава на јубилејот на Матицата.

● Претседателството на Матицата на својата последна седница ја усвои и програмата за одбележување на јубилејот на оваа национална институција, што ќе се одвива не само во рамките на Републиката, туку и во дијаспората. Запознајте се со дел од содржините на оваа програма.

□ 45-годишниот јубилеј ќе биде одбележуван во текот на целата година со повеќе манифестации во кои ќе земат учество играорни групи, театарски уметници, поети, спортисти од редовите на македонското иселеништво. Ќе се одржи и свечена седница на која ќе се поднесе реферат за 45 годишната активност на Матицата на иселениците, а ќе бидат доделени и плакети и благодарници од Матицата на личности кои дале посебен придонес во развојот и соработката со иселеништвото. Ќе организираме и тркалезна маса на актуелна тема. За програмирање и реализирање на сите овие активности ќе се грижи почесниот и организациониот одбор. Посебно сакам да истакнам дека очекуваме покровител на јубилејот да биде претседателот на Републиката Киро Глигоров.

Не ја кријам нашата желба и заложба тоа да биде незаборавен и масовен собир на Македонците од целиот свет, без никаква политизација туку да се собереме како браќа по род, како припадници на еден народ. Да проговориме како да си помогнеме еден на друг, особено за тоа како нашите луѓе во далечните земји да го сочуваат националниот идентитет, јазикот и културата, но и тие да ни возвратат нам овде во Републикава со своите знаења и искуства во разни области, инвестирање на својот капитал во стопанскиот систем на земјава, што ќе придонесе за постабилен економски развој на Македонија, како и низа други зафати и активности што ќе бидат од големо значење за сите Македонци кај нас и низ светот.

Ова е уште една тешка година на економски план за сите нас во државата. Меѓутоа верувам и убеден сум дека тоа нема да нè попречи да обезбедиме доволно финансиски средства за да ги реализираме сите пред малку споменати манифестации, да се собереме во што поголем број во родната татковина и заеднички да го прославиме овој јубилеј. А како што и вие рековте ќе организираме и повеќе пригодни свечности во сите поголеми центри низ светот каде што има концентрација на Македонци. Тоа ќе биде уште една потврда за тоа дека сè што работиме е со заеднички сили на нашите иселеници, за кои впрочем Матицата на иселениците од Македонија и постои.

Лидија Неделковска

Низ активностите на МКД
»Илинден« – Ријека:

РАЗНОВИДЕН КОНТИНУИТЕТ

Според планот за работа МКД »Илинден« од Ријека во текот на првото полугодие од годинава имаше повеќе активности од кои бележиме дел од позначајните.

Во јануари група членови беа кај своите сонародници во Пула – МКД »Кочо Рацин«, каде минаа во еднодневна дружење.

Кон крајот на јануари беше организирана клубска провекција на познатиот филм од илинденските настани »Мис Стон« а две недели подоцна прикажан е и филмот »Македонска крвава свадба«.

Желбата за средби и дружења беше мото на заедничката македонско-хрватска вечер организирана во Опатија во хотелот »Резиданц« на која во забавниот и музички дел настапи АКУД »Даме Груев« од Битола.

Слично беше и на другата вечер организирана во »Филодраматика« во Ријека, кога на забавата настапија два ансамбла, АКУД »Даме Груев« од Битола и хорот »Јека Приморја« од Ријека. Тоа беше воедно и прилика за воспоставување на интеруниверзитетски контакт помеѓу Ријека и Битола. Меѓу другото секако треба да се истакне и фактот дека според зборовите на прочелникот за култура на град Ријека проф. Миљенко Магдик, кој е редовен гостин на сите манифестации и активности, МКД »Илинден« спаѓа во редот на најактивните малцински друштва во Рика. Кон овие зборови може да се додаде и уште редица активности, меѓу кои е и возбудливата изложба на ак. сликар Славко Упевче што се одржа од 27. април до 8. мај во просториите на Друштвото.

Во Концертната сала на Гувернеровата Палата во Ријека на 17. мај о. г. беше одржан мошне интересен и презентативен концерт на македонските коморни музичари, дуото Кировски-Шутевска од Скопје, кои најдоа на мошне добар и високо оценет прием и изведби.

По повод Денот на Светите Браќа, Кирил и Методиј, за членовите на Друштвото и пријателите беше организирано предавање на др. Вера Стојчевска-Антиќ, редовен професор на Филолошкиот Факултет од Скопје и познат истражувач и научен експерт на средновековната македонска и старословенска писменост. Таа зборуваше за Делото на Светите Браќа во средновековната книжевна и културна традиција не само кај Македонците и во Македонија туку и воопшто. Предавањето на др. Стојчевска-Антиќ, предизвика голем интерес и внима-

ние така што таа мораше да одговара и на поголем број поставени прашања.

На 16. јуни се одржа и редовно Годишно Собрание на МКД »Илинден« на кое беше разгледан извештајот за досегашната работа како и усвоена програмата за идните активности, со финансискиот извештај.

Левко Цветковски, проф.

Заедницата на Македонците во РХ за придонес во активностите и делувањето на повеќе фирми и поединци им додели Благодарници, чии што имиња ги донесуваме:

1. Уред за меѓунационални односи – Владе Републике Хрватске
2. »Алкалоид« д.д. Загреб
3. Гроздановски Никола
4. Авиоимпекс – Загреб
5. Г-жа Савка Дешкин
6. Ф-ка »Порцеланка« од Т. Велес
7. Матицата на иселениците – Скопје
8. Редакцијата на списанието »Македонија« – Скопје
9. МПЦО »Св. Злата Мегленска« – Загреб
10. Проф. др. Борислав Павловски
11. Проф. Благоја Јовановски
12. Градско поглаварство – Осиек
13. Градско поглаварство – Самобор
14. Музејот на градот Самобор
15. Проф. Огнен Бојациски – главен уредник
16. Отец Георги Кацарски
17. Мсгр Владимир Станковиќ – загребачка надбискупја
18. Госпоѓа Гроздановски
19. Госпоѓа Иван Пољак Радовиќ
20. Авиоимпекс – Загреб

1. Glaven sponzor »Авиоимпекс« – Загреб
2. G-да Савка Дешкин – Загреб
3. Trgovina »Joan« Загреб, Konjšćinska 6
4. »Pilva« Kozmetika i prehrana – Загреб
5. »ASG« Загреб, Zumbula 7
6. Stomatološka ordinacija i zubna laboratorija Загреб, Zumbula 7
7. »Dubrava export – import« – Загреб, Konjšćinska 6
8. »Lili jeans« – Загреб, Nova cesta 88
9. G-din Serafimov Draško – Загреб
10. »Nama« – Knežija, Загреб
11. »Mario« – Poduzeće za unutarnju i vanjsku trgovinu – Загреб, Konjšćinska 26
12. Poduzeće »PRIMA« – Загреб, Kanarinška 7
13. Poduzeće »PRICE« – Загреб
14. Dr. Nikola Grozdanovski – Загреб
15. »TOZ« – Загреб
16. Trgovina »Final« – Загреб
17. Alkaloid – Загреб
18. Boutique »MISS« – Загреб
19. Salon ljepote »Maja« – Intercontinental – Загреб
20. Color foto »BLIC« – Загреб, Korčulanska 8
21. Ugoštiteljska radnja »LIPA« – Загреб, Novoselski odv. 23
22. »POVIK SERVIS« – Загреб, Županova 6
23. »TETEX« – Tetovo, Predstavništvo Загреб
24. G-din Nikola Nikoloski, farmaceut – Kutjevo
25. G-din Vjekoslav Ivanović, Zlatarska radionica, Загреб – Illica 285
26. G-din Lazar Ivanović Загреб, Dubrava 10
27. »D. S. Promet« – Загреб, Križnoga puta 1

ДРАГИ ЧИТАТЕЛИ!

Ве молиме за соработка со ваши мислења, ставови и погледи.

Вашите написи, коментари, огласи, реклами, соопштениеја и друго треба да пристигнат во Редакцијата за да бидат објавени во наредниот број.

ЗАБЕЛЕШКА: коментарите објавени на страниците на овој весник со потписи на авторите се мислења на истите и не секогаш тие го одразуваат мислењето на Редакцијата. Редакцијата е одговорна само за текстивите без потпис. Материјалите испратени на адреса на овој весник стануваат негова сопственост, освен ако за тоа претходно е постигната поинаква согласност.

GLASILO ZAJEDNICE MAKEDONACA
U REPUBLICI HRVATSKOJ
VESNIK NA ZAJEDNICATA
NA MAKEDONCITE
VO REPUBLIKA HRVATSKA

За издавачот:
Мр ГОРАН СТОЈКОВСКИ

Главен уредник:
ОГНЕН БОЈАЦИСКИ

Редакција:
Зоран АНГЕЛКОСКИ (Пула), Владо ЦАКТАШ (Сплит), Левко ЦВЕТКОВСКИ (Ријека), Благоја ЈОВАНОВСКИ (Осиек), Марко ПАРИЗОВСКИ (Загреб), Глигорија САЗДОВСКИ (графички дизајн), Ангел УПЕВЧЕ (секретар на редакцијата).

Naklada: Zajednica Makedonaca u Republici Hrvatskoj, Zagreb, Masarykova 16, tel. 433-243; fax: 427-566

Tisak: A. G. Matoš d.d., Samobor

Temeljem odredaba čl. 58 stav 3 Zakona o javnom informiranju RH (N. N. br. 22/1992. g. novine su prijavljene i registrirane pod br. 421 u Ministarstvu kulture i prosvjete – Sektor informiranja – 14. 7. 1993. g.

Prema mišljenju Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske broj 532-03-1/7-94-01 od 10. svibnja 1994. g. ova tiskovina oslobođena je plaćanja poreza na promet.

„МАКЕДОНИЈА ВО ЧЕСТ НА СВЕТИ МЕТОДИЈ“

По повод 1111 година од смртта на нашиот и словенскиот просветител, христијански мисионер и рамноапостол Св. Методиј, од 31 мај до 3 јуни во Германија се одржа манифестацијата „Македонија во чест на Св. Методиј“, што се предвидува да биде традиционална. На чествувањето присуствуваше државна и црковна делегација предводени од министерот за образование и физичка култура во Владата на Република Македонија д-р Софија Тодорова, како претставник на покровителот, премиерот Бранко Црвенковски и поглаварот на МПЦ Неговото блаженство архиепископот Охридски и Македонски г.г. Михаил.

Во текот на чествувањето во градот Елванген што се наоѓа во областа Баден-Виртенберг, поглаварот на МПЦ г.г. Михаил во сослужение на г. Кирил, г. Горазд и бројни македонски свештеници на Католичката црква одржа свечена литургија на која присуствуваа неколку стотици Македонци од речиси сите делови од Германија. Потоа министерот за образование и физичка култура д-р Софија Тодорова ја откри спомен-плочата на местото каде бил затворен Свети Методиј Солунски во времето од 870-873 година и заедно со амбасадорот на Република Македонија во Германија Срган Керим положи венец свежо цвеќе, додека г.г. Михаил изврши осветување на плочата посветена на Св. Методиј.

Во припадното обраќање д-р Софија Тодорова меѓу другото рече:

● **Поглаварот на МПЦ г.г. Михаил одржа свечена литургија во Базиликата во Елванген, а министерот за образование и физичка култура д-р Софија Тодорова ја откри спомен плочата во чест на Св. Методиј**

лив паметник за словенскиот род, кој има силна вера и љубов кон Бога. Тие водеа неуморна борба за воведување на старословенскиот (старомакедонскиот) јазик меѓу јазиците кои порано се беше искачиле на пиедесталот на светската култура, писменост и цивилизација, а нивните проповеди беа за создавање на свет во кој народите ќе живеат во мир, слога и благосостојба.

Исто така, со пригоден говор се обрати градоначалникот на Елванген д-р Ханс Хелмут Дитерих, амбасадорот на Република Македонија во СР Германија д-р Срган Керим и Европскиот архиереј г. Горазд. Потоа пофално слово за св. Климен Охридски и писмо за Методиј Солунски, подготвија и рецитираа студентки од Универзитетот во Манхајм.

На вечерта Македонската заедница на Јужна Германија во Елванген одржа семакедонска вечер на која присуствуваа над шестотини Македонци од бројни македонски клубови и црковни општини ширум Германија, на која покрај делегацијата од Република Македонија зедаа уче-

ство и домаќините, неколку фолклорни групи, ученици од дополнителното училиште и естрадни уметници.

Во неделата на 2 јуни во градот Зинделфиген, во организација на Македонскиот клуб „Вардар“ се одржа VII Литературна вечер во чест на Св. Кирил и Методиј. На оваа интересна средба во преполнетата сала на МК „Воршој“ свои стихови читаа бројни членови на Македонската заедница, како и гости од германското општество, беше промовирана книгата „Светите браќа Кирил и Методиј“ од м-р Трајко Огненовски. Притоа се одржа и разговор со присутните на кој се нагласи задоволството од соработката на демократските германски власти со Македонците во таа земја, кои се мост на зближување меѓу СР Германија и Република Македонија.

С. Николовски – Катин

Свечена литургија со која чиновна чалствувааше поглаварот на МПЦ г.г. Михаил

Илинденските херои: Питу Гули со другарите